

Na temelju člana IX, (1) i (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici Ustavotvorne skupštine održanoj 30. ožujka 1994. godine, donosi

ODLUKU

O PROGLAŠENJU USTAVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Proglašava se Ustav Federacije Bosne i Hercegovine kojeg je usvojila Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Ustavotvorne skupštine održanoj 30. ožujka 1994. godine. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stupa na snagu u ponoć 30. ožujka 1994. godine.

US broj 1/94
30. ožujka 1994. godine
Sarajevo

USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Uvjereni da demokratske institucije temeljene na poštivanju ljudskih prava i sloboda najbolje stvaraju sklad između sebe i svojih zajednica,

Odbijajući nasilje rata,

U želji da pridonesu unapređenju mira,

U želji da promiču slobodu pojedinca i razvijaju slobodno tržište,

Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Izjavom i načelima Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji usvojenim na zasjedanju u Londonu, kao i o odlukama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda koje se odnose na bivšu Jugoslaviju,

Na temelju suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Bosne i Hercegovine,

Narodi i građani Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu jednakost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim osnivaju Federaciju Bosne i Hercegovine.

I. USPOSTAVA FEDERACIJE

Članak 1.

(1) Bošnjaci i Hrvati kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Republike Bosne i Hercegovine, ostvarujući svoja suverena prava, preoblikuju unutarnji ustroj teritorija s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom u Republici Bosni i Hercegovini u Federaciju Bosne i Hercegovine koja se sastoji od federalnih jedinica sa jednakim pravima i odgovornostima.

(2) Odluke o ustavnom statusu teritorija Republike Bosne i Hercegovine s većinskim srpskim pučanstvom donijet će se tijekom pregovora o miru na Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji.

Članak 2.

Federacija Bosne i Hercegovine sastoji se od federalnih jedinica (kantona). Metode i postupci fizičkog određivanja granica između kantona utvrdit će se federalnim propisima. Kantoni će se imenovati isključivo po gradovima sjedištima kantonalnih vlasti ili po regionalno-zemljopisnim karakteristikama.

Članak 3.

Službeno je ime Federacije: Federacija Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

Glavni je grad Federacije Sarajevo.

Članak 5.

(1) Federacija ima grb, zastavu, himnu i pečat, kao i druga znamenja kako odluči Parlament Federacije u skladu s točkom (2) ovog članka.

(2) Za prihvatanje znamenja potrebna je većina glasova u svakom domu Parlamenta Federacije, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika u Domu naroda.

Članak 6.

(1) Službeni su jezici Federacije bosanski jezik i hrvatski jezik. Službeno je pismo latinica.

(2) Ostali jezici se mogu koristiti kao sredstva komunikacije i nastave.

(3) Dodatni jezici mogu se odrediti kao službeni većinom glasova u svakom domu Parlamenta Federacije, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika u Domu naroda.

II. LJUDSKA PRAVA I TEMELJNE SLOBODE

A. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Budući da se načela, te prava i slobode utvrđena instrumentima navedenim u Dodatku ovog ustava primjenjuju na cijeloj teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, slijedeće se odredbe odnose se na Federaciju.

Članak 2.

Federacija će osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Dodatku. Osobito:

(1) Sve osobe unutar teritorija Federacije uživaju slijedeća prava:

- a) na život;
- b) na slobodu time da su uhiđba i pritvor dopustivi samo po zakonu;
- c) na jednakost pred zakonom;
- d) na slobodu glede diskriminacije temeljem rase, boji kože, spola, jezika, vjere ili uvjerenja, političkih ili drugih stavova, nacionalnog ili socijalnog podrijetla;
- e) na pravičan krivični postupak;
- f) na zabranu mučenja, te okrutnog ili nehumanog postupka ili kažnjavanja;
- g) na privatnost;
- h) na slobodu kretanja;
- i) na azil;
- j) na zaštitu obitelji i djece;
- k) na imovinu;

- l) na temeljne slobode: slobodu govora i tiska; slobodu mišljenja, savjesti i uvjerenja; slobodu vjere, uključujući privatni i javni vjerski obred; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja, uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima, te slobodu neudruživanja; slobodu na rad;
- m) na izobrazbu;
- n) na socijalnu zaštitu;
- o) na zdravstvenu zaštitu;
- p) na prehranu;
- r) na utočište; i
- s) na zaštitu manjina i potencijalno ugroženih skupina;

2) Svi građani uživaju slijedeća prava:

- a) na osnivanje i pripadanje političkim strankama; i
- b) na politička prava: sudjelovanje u javnim poslovima; jednakopravnog pristupa javnim službama; da biraju i da budu birani.

Članak 3.

Sve izbjeglice i prognanici imaju pravo na slobodan povratak domovima svog podrijetla i obitavanja.

Članak 4.

Sve osobe imaju pravo, u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonodavstvom, na povratak svekolike imovine koje su lišeni tijekom etničkog progona, te na nadoknadu svekolike imovine koja im se ne može povratiti. Svi iskazi i obveze dane i preuzete pod prisilom, posebice one što se odnose na odreknuće od prava na zemlju i drugi imetak, smatraju se ništavnima.

Članak 5.

Stjecanje i prestanak državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine propisuje federalni zakon, uz slijedeće uvjete:

- a) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva proizvoljno, ili na način koji bi je ostavio bez državljanstva; i
- b) svi građani imaju pravo zadržati i državljanstvo druge države.

Članak 6.

Svi sudovi, upravne ispostave tijela koja obnašaju javna ovlaštenja i druga tijela federalne vlasti primjenjivat će i poštovati prava i slobode predviđene u dokumentima navedenim u Dodatku. Sud za ljudska prava osnovat će se u skladu sa člankom IV.C. 18.

Članak 7.

Sve mjerodavne vlasti u Federaciji suradjuvat će sa svim međunarodnim promatračkim tijelima za ljudska prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu kao i s nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u Dodatku.

B. PRVA IMENOVANJA I FUNKCIJE OMBUDSMANA

1. Opće odredbe

Članak 1.

(1) Postoje tri ombudsmana: jedan Bošnjak, jedan Hrvat i jedan druge nacionalnosti, koje imenuje Parlament Federacije, u skladu sa zakonom koji donosi tri godine nakon stupanja na snagu ovog ustava.

(2) Svaki ombudsman, uz suglasnost Predsjednika Federacije, imenuje jednog ili više zamjenika. Oni posebice nastoje imenovati zamjenike u općinama s pučanstvom koje ne odrazava nacionalni sastav kantona u cjelini. Mjerodavne vlasti potpomazu ta nastojanja.

(3) Trajanje mandata ombudsmana i njihovih zamjenika jednako je trajanju mandata predsjednika i sudaca Vrhovnog suda.

(4) Svaki ombudsman imenuje dodatno osoblje prema sredstvima proračuna koja u tu svrhu odobri Vlade Federacije ili na početku, Premijer:

Članak 2.

(1) Ombudsmani dužni su stititi ljudsko dostojanstvo, prava i slobode zajamčene ovim ustavom, instrumentima navedenim u Dodatku, te ustavima kantona. Oni posebice djeluju na otklanjanju posljedica povreda tih prava i sloboda, a osobito posljedica etničkog progona.

(2) U obnašanju svojih dužnosti, ombudsmani se moraju rukovoditi zakonom i načelima ćudoređa i pravde.

Članak 3.

Svaki ombudsman obavlja svoje dužnosti samostalno, osim kad je u ovom ustavu drukčije predviđeno. Ombudsmani mogu surađivati u obnašanju bilo koje od svojih dužnosti.

Članak 4.

Ombudsmani su neovisni u obnašanju svojih dužnosti, i nijedna se osoba ili državno tijelo ne smije miješati u te dužnosti.

2. Nadležnosti i ovlasti ombudsmana

Članak 5.

Ombudsmani mogu ispitivati djelatnosti bilo koje ustanove Federacije, kantona ili općina, kao i bilo koje druge ustanove ili osobu koja negira ljudsko dostojanstvo, prava ili slobode, uključujući i slućajeve u kojima se to ćini etnićkim progonom ili održavanjem njegovih posljedica.

Članak 6.

(1) Ombudsman ima pravo pokretati postupke pri mjerodavnim sudovima i intervenirati u postupcima koji su u tijeku, uključujući i postupke na Sudu za ljudska prava.

(2) Kao što je predviđeno ćlankom IV. C. 8, ombudsman ima pravo traćiti pomoć sudbene policije.

Članak 7.

(1) U obavljanju svojih dužnosti ombudsman može pregledavati sve službene dokumente, uključujući i tajne, kao i sudske i upravne spise, te zahtijevati suradnju bilo koje osobe, uključujući i službene, posebice suradnju u pribavljanju relevantnih informacija, dokumenata i spisa. Ombudsman može prisustvovati sudskim i upravnim postupcima, kao i sastancima drugih tijela, te može stupiti na bilo koje mjesto gdje borave ili rade osobe lišene slobode i prekontrolirati ga.

(2) Ombudsmeni, njihovi zamjenici i sve osobe koje obavljaju ispitivanja prema točki (1) ovog članka, dužni su čuvati tajnost dobivenih informacija, te sa svim dokumentima i spisima postupati u skladu sa važećim propisima, osim u slučaju predviđenom u članu II. B. 8.

3. Izvješća ombudsmana

Članak 8.

(1) Svaki ombudsman podnosi godišnje izvješće Premijeru i zamjeniku Premijera, predsjednicima svih kantona i Konferenciji o europskoj sigurnosti i suradnji.

(2) Ombudsman može, u bilo koje vrijeme, podnijeti posebno izvješće mjerodavnom federalnom, kantonalnom, općinskom ili međunarodnom tijelu. Domaće ustanove dužne su odgovoriti u roku koji odredi ombudsman.

(3) U izvješća navedena u točkama (1) i (2) ovog članka ombudsman može uključiti bilo koji materijal opisan u članku II. B. 5. i poduzeti mjere za zaštitu informacija koje zahtijevaju tajnost.

4. Propisi ombudsmana

Članak 9.

Svaki ombudsman sastavlja ili ombudsmeni zajednički sastavljaju, propise koji određuju njihovu organizaciju i načine obavljanja dužnosti. Propisi se objavljuju u službenom glasilu Federacije. Parlament Federacije može zakonom promijeniti te propise.

III. PODJELA OVLASTI IZMEĐU FEDERALNE I KANTONALNE VLASTI

Članak 1.

U isključivoj su ovlasti Federacije:

- a) vođenje vanjskih poslova;
- b) organiziranje i vođenje odbrane Federacije i zaštita njezinih granica, uključujući i osnivanje zajedničkog zapovjedništva svih vojnih snaga u Federaciji, nadzor nad vojnom proizvodnjom i zaključivanje vojnih sporazuma;
- c) državljanstvo;
- d) utvrđivanje gospodarske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnoj razini;
- e) donošenje propisa o trgovini, uključujući carine, o međunarodnoj trgovini i financijama, trgovini unutar federacije, pravima vezanim uz industrijsko vlasništvo, o standardizaciji proizvoda, vrijednosnim papirima te o komunikacijama;

- f) donošenje propisa o financijama i financijskim institucijama, uključujući uspostavu i nadzor nad valutom Federacije, stvaranje monetarne i fiskalne politike, te osnivanje središnje banke;
- g) suzbijanje međunarodnog i međukantonalnog kriminala, posebice terorizma, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala, te saradnju sa Interpolom;
- h) dodjela elektronskih frekvencija za radio, televiziju, te u druge svrhe;
- i) utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture; i
- j) financiranje djelatnosti federalne vlasti i djelatnosti pod pokroviteljstvom federalne vlasti, oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima.

Članak 2.

Ovlasti su federalne vlasti i kantona slijedeće:

- a) jamčenje i provedba ljudskih prava;
- b) zdravstvo;
- c) ekološka politika;
- d) komunikacijska i prometna infrastruktura;
- e) socijalna politika;
- f) provedba zakona i drugih propisa o državljanstvu;
- g) useljavanje i azil;
- h) turizam; i
- i) iskorištavanje prirodnih bogatstava.

Članak 3.

(1) Prema potrebama, ovlasti iz članka III. 2. mogu se ispunjavati zajednički ili zasebno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti.

(2) U skladu s tim kantoni i federalna vlast međusobno se dogovaraju na trajnoj osnovi glede svojih ovlasti.

(3) U ispunjavanju svojih ovlasti, kada je riječ o zakonima i propisima koji su obavezujući na cijelom području Federacije, u skladu sa ovim ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast djeluje poštujući ovlasti kantona, specifičnu situaciju u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnost u provedbi. Federalna vlast ima pravo stvarati politiku i donositi zakone glede svake od ovih ovlasti.

(4) U ispunjavanju ovih ovlasti, u skladu s ovim ustavom i svojim kantonalnim ustavom, kantoni se obraćaju međukantonalnom vijeću za usklađivanje međukantonalnih pitanja i za dosljedno rješavanje pitanja što uključuju interese koji su izvan njihovih kantonalnih granica, te provode, dopunjavaju i u slučaju potrebe razrađuju ili predlažu odluke u zakonodavnim tijelima. Kantoni imaju pravo stvarati politiku i u skladu s tim provoditi zakone glede svake od ovih ovlasti.

Članak 4.

Kantonima pripadaju sve ovlasti koje nisu izričito dodjeljene federalnoj vlasti. Posebice su mjerodavni za slijedeće:

- a) uspostava i nadziranje snaga policije koje nose jedinstvene federalne uniforme s kantonalnim oznakama,

- b) stvaranje naobrazbene politike, uključujući donošenje propisa o naobrazbi te osiguranje naobrazbe;
- c) stvaranje i provedba kulturne politike;
- d) stvaranje stambene politike, uključujući donošenje propisa o uređivanju i izgradnji stambenih objekata;
- e) stvaranje politike u svezi s reguliranjem i osiguravanjem javnih službi;
- f) donošenje propisa o korišćenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;
- g) donošenje propisa o lokalnim poslovnim i karitativnim djelatnostima i njihovo unapređivanje;
- h) donošenje propisa o lokalnim energetske postrojenjima i osiguranje njihove dostupnosti;
- i) stvaranje politike glede radio i TV postaja, njihove gradnje uključujući donošenje propisa o radio i TV postajama, te osiguranje njihovog rada;
- j) provedba socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
- k) stvaranje i provedba politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;
- l) financiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima.

IV. USTROJ FEDERALNE VLASTI

A. ZAKONODAVNA VLAST FEDERACIJE, PARLAMENT FEDERACIJE

1. Zastupnički dom

Članak 1.

Zastupnički se dom sastoji od 140 zastupnika.

Članak 2.

Mandat zastupnika u Zastupničkom domu traje četiri godine, osim ako se Dom ne raspusti u skladu s ovim ustavom.

Članak 3.

(1) Zastupnike u Zastupničkom domu demokratski biraju birači s pravom glasa na izravnim izborima, na području cijele Federacije. Svaki glasač ima pravo tajno glasovati jednim glasačkim listićem za bilo koju registriranu stranku.

(2) Prije svakih izbora, svaka registrirana stranka dužna je objaviti popis svojih kandidata. Izabrani zastupnici u Zastupničkom domu iz svake stranke osobe su s vrha izborne liste te stranke, prema broju dobijenih glasova. Zamjene za zastupnike biraju se između onih koji su na vrhu ostatka liste.

Članak 4.

Svaki glasač sa pravom glasa može biti zastupnikom u Zastupničkom domu.

Članak 5.

Zastupnički se dom saziva prvi put najkasnije dvadeset dana nakon objave rezultata izbora.

2. Dom naroda

Članak 6.

Dom se naroda sastoji od trideset izaslanika Bošnjaka i trideset izaslanika Hrvata kao i izaslanika drugih naroda čiji je broj u istom omjeru prema šezdeset kao što je i broj zastupnika kantonalnih zakonodavnih tijela koji se ne izjašnjavaju kao Bošnjaci i Hrvati u odnosu na broj bošnjačkih odnosno hrvatskih zastupnika u kantonalnim zakonodavnim tijelima.

Članak 7.

Mandat izaslanika u Dom naroda traje četiri godine, osim ako se Dom naroda ne raspusti u skladu s ovim ustavom.

Članak 8.

Broj izaslanika koji se bira za Dom naroda u svakom kantonu razmjern je nacionalnom sastavu pučanstva kantona. U okviru tog broja, postotak bošnjačkih, hrvatskih i drugih izaslanika kantona odgovara, što je više moguće, postotku bošnjačkih, hrvatskih i drugih zastupnika u zakonodavnom tijelu dotičnog kantona. U Domu naroda bit će najmanje jedan Bošnjak, jedan Hrvat i jedan izaslanik drugog naroda iz svakog kantona koji imaju barem jednog takvog zastupnika u svom zakonodavnom tijelu, a ukupni broj izaslanika Bošnjaka, Hrvata i drugih bit će u skladu sa člankom IV. A. 6. Bošnjačke, hrvatske i druge izaslanike iz svakog kantona biraju odgovarajući zastupnici u zakonodavnom tijelu dotičnog kantona.

Članak 9.

Izaslanici se biraju iz redova zastupnika u kantonalnom zakonodavnom tijelu.

Članak 10.

Dom naroda saziva se prvi put najkasnije dvadeset dana nakon što su izabrana kantonalna zakonodavna tijela.

3. Opće odredbe

Članak 11.

Svaki dom bira iz redova svojih članova predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja Doma, koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda, i prihvaća svoj pravilnik kojim se mogu predvidjeti i drugi dužnosnici.

Članak 12.

Rad oba doma je javan, osim u iznimnim slučajevima, predviđenim njihovim pravilnicima, te oni objavljuju zapise o svojim raspravama i odlukama.

Članak 13.

(1) Članovi ni jednog ni drugog doma neće biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.

(2) Ni jedan član jednog ili drugog doma neće biti pritvoren ili uhićen od bilo kojeg tijela federalne vlasti bez odobrenja doma čiji je član.

Članak 14.

Članovi oba doma bit će plaćeni kako je predviđeno zakonom. Plaća se ne povećava niti smanjuje tijekom mandata, osim u svrhu prilagodbe troškova života.

Članak 15.

Svaki dom treba odbiti ili usvojiti potrebne zakone u razumnom roku od njihova prihvaćanja u drugom domu. Kada Premijer ocijeni da jedan dom neopravdano odgađa odlučivanje o nekom zakonu, on može sazvati zajedničku komisiju, koju sačinjava najviše deset članova iz svakog doma, kako bi se u roku od deset dana, utvrdio prijedlog zakona prihvatljiv za oba doma.

Članak 16.

(1) Kada Predsjednik Federacije utvrdi da domovi nisu u mogućnosti donositi potrebne zakone, on može, uz suglasnost Dopredsjednika Federacije, raspustiti jedan ili oba doma, time da se dom ne može raspustiti u tijeku jedne godine od njegova prvog saziva.

(2) Predsjednik Federacije raspušta oba doma kad oni ne uspiju usvojiti proračun Federacije prije početka proračunske godine.

4. Odlučivanje u domovima

Članak 17.

Ukoliko Ustav ne predviđa drukčije, odluke Parlamenta Federacije zahtijevaju odobrenje oba doma, osim za pravilnike i deklaracije koje domovi samostalno donose.

Članak 18.

Odluke što su od vitalnih interesa za bilo koji od konstitutivnih naroda zahtijevaju suglasnost većine izaslanika u Domu naroda, uključujući većinu bošnjačkih izaslanika i većinu hrvatskih izaslanika. Na ovu se odredbu može pozvati većinskim glasovanjem bošnjačkih ili hrvatskih izaslanika. Ako je većina preostalih izaslanika protiv pozivanja na ovu odredbu, osniva se Zajednička komisija bošnjačkih i hrvatskih izaslanika radi rješavanja tog pitanja. Ukoliko ga Komisija ne riješi u roku od tjedan dana od pozivanja na ovu odredbu, pitanje rješava Ustavni sud u hitnom postupku.

Članak 19.

Druge se odluke donose jednostavnim većinskim glasovanjem u svakom od domova, osim ako pravilnikom tog doma ili u ovom ustavu predviđeno drugačije.

5. Ovlasti Parlamenta Federacije

Članak 20.

(1) Uz ostale ovlasti predviđene ovim ustavom, Parlament Federacije je odgovoran za:

- a) izbor Predsjednika Federacije i Dopredsjednika Federacije, kako je predviđeno u člankom IV. B. 2;
- b) traženje u skladu sa člankom IV. B. 3 (1) od Ustavnog suda da odluči treba li smijeniti Predsjednika Federacije ili Dopredsjednika Federacije;

- c) potvrda članova Vlade Federacije većinskim glasovanjem;
- d) donošenje zakona o obnašanju dužnosti u federalnoj vlasti, koji stupaju na snagu kako je u njima predviđeno, ali ne prije no što su objavljeni u službenom glasilu Federacije;
- e) davanje suglasnosti za svaku uporabu vojne sile od strane Federacije, što mora biti u skladu sa međunarodnim pravom;
- f) davanje ovlasti kantonima da sklapaju sporazume s državama i međunarodnim organizacijama;
- g) davanje uputa Premijeru o vođenju vanjskih poslova;
- h) odobrenje međunarodnih ugovora većinskim glasovanjem;
- i) financiranje vojnih snaga Federacije i odobravanje imenovanja časnika, kako je utvrđeno člankom IV. B. 8. ovog ustava;
- j) donošenje proračuna Federacije i donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno financiranje; i
- k) obnašanje drugih dužnosti koje su mu dodjeljene.

Članak 21.

Svaki dom može provoditi istragu i u tu svrhu pribavljati svjedočenja, dokaze i dokumente.

B. IZVRŠNA VLAST FEDERACIJE

1. Predsjednik i Dopredsjednik Federacije

Članak 1.

Predsjednik Federacije je državni poglavar.

Članak 2.

Pri izboru Predsjednika i Dopredsjednika Federacije Klub bošnjačkih izaslanika i Klub hrvatskih izaslanika u Domu naroda kandidiraju zasebno po jednu osobu. Izbor Predsjednika i Dopredsjednika Federacije moraju zajedno odobriti većinom glasova Zastupnički dom, a onda Dom naroda, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika. Ukoliko jedan od domova odbije zajedničku kandidacijsku listu, klubovi moraju ponovo razmotriti kandidaturu Predsjednika i Dopredsjednika Federacije. Izabrane osobe će naizmjenice, po godinu dana, biti Predsjednik Federacije, a potom Dopredsjednik Federacije, tijekom četvorogodišnjeg razdoblja. Susljedni predsjednici Federacije ne mogu pripadati istom konstitutivnom narodu.

Članak 3.

(1) Predsjednik ili Dopredsjednik Federacije mogu se smijeniti odlukom Ustavnog suda koji postupaju po zahtjevu Parlamenta Federacije, odnosno po zahtjevu dvije trećine članova svakog doma, uz obrazloženje da je dotični dužnosnik prekršio prisegu ili iz drugih razloga nedostojan obavljati tu dužnost.

(2) Ako Predsjednik ili Dopredsjednik Federacije umre, bude smijenjen ili je po mišljenju Vlade, usvojenom konsenzusom, trajno nesposoban ispunjavati svoje ustavne dužnosti, u roku trideset dana pokreće se postupak predviđen člankom IV. B. 2. od strane klubova izaslanika u Domu naroda da bi se popunilo ispražnjeno mjesto do kraja mandata. Predsjednik ili Dopredsjednik Federacije obnaša i jednu i drugu dužnost u roku predviđenom u predhodnoj rečenici ili dotle dok je, po mišljenju članova Vlade usvojenom konsenzusom, drugi privremeno nesposoban obnašati svoje

dužnosti; potrebna suglasnost tražit će se od onog predsjedatelja doma Parlamenta Federacije koji je pripadnik drugog konstitutivnog naroda. Ako se oba položaja isprazne, za potrebito će razdoblje predsjedatelj Doma naroda obavljat dužnost Predsjednika Federacije, a predsjedatelj Zastupničkog doma dužnost Dopredsjednika Federacije.

2. Vlada Federacije

Članak 4.

Vladu se Federacije sastoji od Premijera, koji je predsjednik Vlade, zamjenika Premijera i ministara, od kojih svaki ima zamjenika. Nijedan zamjenik, uključujući zamjenika Premijera, ne može biti iz istog konstitutivnog naroda kao njegov ministar. Zamjenik Premijera obavlja dužnost ministra odbrane ili ministra vanjskih poslova.

Članak 5.

(1) Predsjednik Federacije, u suglasnosti s Dopredsjednikom Federacije, imenuje Vladu Federacije nakon konzultacija s Premijerom ili s kandidatom za taj položaj. Za imenovanje je potrebno odobrenje većine Zastupničkog doma. Svako nepopunjeno mjesto popunjava se istim postupkom. Najmanje jedna trećina ministarskih mjesta bit će popunjena Hrvatima.

(2) Vlada se može smjeniti bilo odlukom Predsjednika Federacije, uz suglasnost Dopredsjednika Federacije, bilo većinskim izglasavanjem nepovjerenja Vladi u jednom i drugom domu. Predsjednik Federacije smjenjuje ministre i zamjenike ministara na prijedlog Premijera.

Članak 6.

(1) Odluke Vlade Federacije koje se tiču vitalnih interesa bilo kojeg konstitutivnog naroda, donose se konsenzusom. Na ovu odredbu može se pozvati jedna trećina ministara, osim Premijera i zamjenika Premijera, ukoliko dugačije ne odredi Ustavni sud u hitnom postupku koju zatraže Premijer ili zamjenik Premijera. U svrhu ispunjenja ove odredbe, odluke Vlade odnose se samo na odluke navedene u člancima IV. B. 3. (2), IV. B. 9. i VIII. 1.

(2) Osim u okolnostima opisanim u članku IV. B. 3. (2). kada Premijer zaključi da Vlada ne može postići konsenzus u uvjetima opisanim u točki (1) ovog članka, on će prenijeti sporno pitanje Predsjedniku ili Dopredsjedniku Federacije, onome koji ne pripada istom konstitutivnom narodu kojem pripada Premijer, radi donošenja odluke bez odlaganja.

3. Raspodjela izvršnih ovlasti

Članak 7.

Osim ako ovim ustavom nije dugačije utvrđeno:

a) Predsjednik je Federacije odgovoran za:

(I) imenovanje Vlade, šefova diplomatskih misija, vojnih dužnosnika, sudac federalnih sudova, u skladu sa člancima IV. B. 5, IV. B. 8 i IV. C. 6;

(II) poslove u svojstvu vrhovnog zapovjednika oružanih snaga Federacije,

(III) vođenje konzultacija u svezi s imenovanjem ombudsmana i sudaca u skladu sa člankom II. B. 1

(2) i IV. C. 6. b);

(IV) potpisivanje odluka Parlamenta Federacije nakon njihova donošenja u skladu sa člankom IV. A. 17 do 19;

(V) potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime Federacije u skladu sa člankom IV. B. 7 (d);

(VI) primanje i akreditiranje veleposlanika; i

(VII) davanje pomilovanja za djela utvrđena federalnim zakonima, osim u slučajevima ratnih zločina, zločine protiv čovječnosti i genocida.

b) Dopredsjednik je Federacije odgovoran da:

(I) zamjenjuje Predsjednika Federacije u okolnostima navedenim u članku IV. B. 3.

(II) djeluje zajedno s Predsjednikom Federacije u onim situacijama kad se od Predsjednika traži da postupa u suglasju s njim; i

(III) obnaša one dužnosti koje mu dodjeli Predsjednik ili Parlament Federacije.

c) Premijer je odgovoran da:

(I) provodi politiku i izvršava zakone federalne vlasti uz obvezu da se brine o provedbi sudskih odluka sudova Federacije;

(II) predlaže smjenjivanje Predsjednika federacije kako je utvrđeno člankom IV.B. 3. (2);

(III) podnosi prijedloge i preporuke glede zakonodavstva; i

(IV) izrađuje prijedloge proračuna Parlamentu Federacije.

d) Predsjednik Federacije i Premijer zajednički su odgovorni za vođenje vanjskih poslova prema temelju smjernica Parlamenta Federacije po članku IV. A. 20. (1). (g).

c) Zamjenik Premijera odgovoran je da:

(I) obnaša dužnosti ministra za obranu ili ministra vanjskih poslova;

(II) pomaže Premijeru u provedbi politike i izvršavanju zakona Federacije;

(III) odlučuje da li će se tražiti mišljenje Ustavnog suda; i

(IV) obnaša dužnost Premijera kad to ovaj ne može ili kad je mjesto ispražnjeno sve dok novi Premijer ne preuzme dužnost.

f) Svaki je ministar odgovoran da:

(I) provodi federalnu politiku i izvršava federalne zakone u okviru ovlasti svojega ministarstva ili kako mu odredi Premijer;

(II) podnosi prijedloge i preporuke glede zakona u okviru ovlasti svojega ministarstva ili kako mu odredi Premijer;

(III) koordinira i nadzire, te upravlja radom svojega ministarstva;

(IV) izdaje upute, instrukcije, direktive i donosi propise glede provedbe zakona koji se odnose na njegovo ministarstvo i u svezi sa zadacama što mu ih dodijeli Premijer, a u skladu s ovim ustavom i zakonima Federacije;

(V) priprema, objašnjava i analizira prijedlog proračuna u svezi s ovlastima svojeg ministarstva ili obavlja druge zadaće što mu ih Premijer stavi u dužnost;

(VI) odgovara na pitanja bilo kojeg doma Parlamenta Federacije iz djelokruga svojeg ministarstva ili izvršava svaku drugu zadaću koji mu povjeri Premijer;

(VII) pomaže Premijeru u provedbi federalne politike i izvršenju federalnih zakona; i

(VIII) odlučuje da li će odobriti pokretanja postupka predviđenog u članku IV. B. 6. (1).

g) Svaki je zamjenik ministra odgovoran da:

- (I) pomaže ministru u provedbi politike i primjeni zakona federalne vlasti;
- (II) pomaže ministru u obnašanju drugih dužnosti opisanih u točki (f) ovog članka; i
- (III) obnaša dužnosti ministra ukoliko to ministar nije u stanju ili ako je mjesto ispražnjeno, sve dok novi ministar ne preuzme dužnost.

Članak 8.

Predsjednik Federacije u saglasju s Dopredsjednikom Federacije, imenuje šefove diplomatskih misija u konzultaciji s Premijerom ili s kandidatom za Premijera, te imenuje časnike vojnih snaga. Za ta je imenovanja potrebno odobrenje većine svakog doma Parlamenta Federacije pod uvjetom da je za prihvaćanje imenovanja članova zajedničkog zapovjedništva vojnih snaga u Domu naroda potrebna većina glasova izaslanika Bošnjaka i izaslanika Hrvata.

Članak 9.

Vlada Federacije je ovlaštena donositi uredbe sa zakonskom snagom u slučaju opasnosti po zemlju ukoliko Parlament Federacije nije u stanju djelovati. Ovakva će uredba imati snagu zakona te ne smije umanjiti prava i slobode utvrđene Ustavom. Svaka uredba prestaje važiti najkasnije krajem tridesetog dana nakon njena proglašenja, osim ako odmah ne prestane važiti negativnom odlukom Parlamenta ili krajem desetog dana nakon njena proglašenja, ukoliko Parlament Federacije zasjeda u vrijeme kada se uredba proglašava. Uredba proglašena dok Federacija upotrebljava oružane snage u skladu sa ovim Ustavom ostaje na snazi do petog dana iduće sjednice Parlamenta Federacije i tada prestaje važiti, ukoliko nije odobrena, ali ni u kojem slučaju duže od šest mjeseci. Nakon prestanka važenja uredba se ne produžava i ne obnavlja niti djelimice mijenja mimo odluke Parlamenta Federacije i njegove suglasnosti.

4. Imunitet

Članak 10.

Predsjednik Federacije, Dopredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.

C. SUDBENA VLAST FEDERACIJE

1. Opće odredbe glede sudova

Članak 1.

(1) Sudbene funkcije u Federaciji obavljaju sudovi Federacije navedeni u točki (2) ovog članka, kantonalni sudovi navedeni u članku V. 11. i općinski sudovi navedeni u članku VI. 7.

(2) Sudovi su Federacije:

- a) Ustavni sud,
- b) Vrhovni sud,
- c) Sud za ljudska prava.

Članak 2.

Sva tijela vlasti izvršavaju sve presude i naloge svih sudova navedenih u ovom ustavu, te pomažu u njihovoj provedbi.

Članak 3.

Ako ovim ustavom nije drukčije određeno, pravilnici kakvi budu potrebni za osiguranje jedinstvenosti postupka i osnovnih načela pravičnosti postupaka u sudovima utvrditi će se zakonima Federacije. Kantonalno zakonodavno tijelo može propisati dopunska pravila za ravnanje sudovima dotičnog kantona i općinskim sudovima. Podliježući tim pravilima, svaki se sud može sam organizirati i donijeti dopunska pravila.

Članak 4.

- (1) Sudbena vlast u Federacije obavlja se neovisno i samostalno.
- (2) Sudovi osiguravaju jednak tretman svim strankama u sudskim postupcima.
- (3) Svi sudski postupci su otvoreni ako za određena iznimna stanja nije zakonski drukčije određeno. Presude se objavljuju javno.

2. Opće odredbe glede sudova Federacije

Članak 5.

- (1) Suci sudova Federacije trebaju biti istaknuti pravnici najviših moralnih kvaliteta.
- (2) Suci sudova Federacije neće biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.

Članak 6.

Ako se izričito izričito ne odredi drukčije:

- a) Pri sudovima Federacije jednak je broj sudaca Bošnjaka i Hrvata. Ostali, također, trebaju biti na odgovarajući način zastupljeni pri svakom takvom sudu.
- b) Suće sudova Federacije imenuje Predsjednik Federacije uz saglasju s Dopredsjednikom Federacije i uz potvrdu većine izaslanika u Domu naroda.
- c) Suci sudova Federacije obnašaju dužnost do dobi svoje 70-te godine, osim ako prije ne daju ostavku ili ne budu s razlogom smjenjeni konsenzusom ostalih sudaca istog suda. Međutim, prvi suci izabrani po ovom ustavu obnašaju dužnosti na rok od pet godina, ako ranije ne navrše 70 godina života, i mogu biti ponovo imenovani.

Članak 7.

- (1) Parlament Federacije zakonom osigurava plaće i druge uvjete službe za suce sudova Federacije, koji su jednaki, osim što se za predsjednika svakog pojedinog suda mogu odrediti posebni dodaci.
- (2) Plaća i drugi dodaci za suca ne mogu se umanjivati tijekom razdoblja njegova obnašanja dužnosti na jednom od sudova Federacije.

Članak 8.

(1) Ustanovljuje se sudbena policija radi pomoći sudovima u Federaciji u osiguranju informacija i nazočnosti svjedoka, privođenja optuženih osoba, u održavanju reda u sudnici i sigurnosti suda, te izvršavanju sudskih naloga.

(2) Ukupni nacionalni sastav sudbene policije treba održavati ukupni nacionalni sastav pučanstva Federacije, a za svaku od lokalnih jedinica sastav dotičnog kantona ili općine.

(3) Predsjednik Vrhovnog suda odgovoran je za upravljanje sudbenom policijom.

(4) Predsjednik Vrhovnog suda donosi pravila po kojima sudbena policija može pomagati ombudsmanu, na njegov zahtjev, u obavljanju njegovih dužnosti.

3. Ustavni sud

Članak 9.

Ustavni sud sastoji se od devet sudaca.

Članak 10.

(1) Poglavitna je funkcija Ustavnog suda rješavanje sporova:

- a) između kantona;
- b) između kantona i federalne vlasti;
- c) između općina i njezina kantona ili federalne vlasti; i
- d) između ustanova federalne vlasti ili pak unutar pojedine ustanove federalne vlasti.

(2) Ustavni sud:

a) na zahtjev Predsjednika Federacije, Dopredsjednika Federacije, Premijera, zamjenika Premijera ili na zahtjev jedne trećine članova bilo kojeg od domova Parlamenta Federacije, utvrđuje je li neki prijedlog zakona koji je usvojen u jednom domu Parlamenta ili pak prijedlog zakona koji je usvojen u oba doma, u skladu s ovim ustavom;

b) na zahtjev Premijera, zamjenika Premijera, kantonalnog predsjednika ili jedne trećine zastupnika u zakonodavnom tijelu dotičnog kantona, utvrđuje je li prijedlog zakona ili zakon koji je usvojen u tom zakonodavnom tijelu, uključujući kantonalni ustav i njegove eventualne amandmane, u skladu sa ovim ustavom;

c) na zahtjev Predsjednika Federacije, Dopredsjednika Federacije, Premijera ili zamjenika Premijera, utvrđuje je li predloženi ili usvojeni propis koji je donijelo neko tijelo federalne vlasti u skladu sa ovim ustavom;

d) na zahtjev Premijera, zamjenika Premijera ili pak dotičnog kantonalnog predsjednika, utvrđuje je li neki predloženi ili usvojeni propis koji je donijelo neko tijelo kantonalne ili općinske vlasti u skladu sa ovim ustavom.

(3) Ustavni sud također odlučuje o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili pak neki kantonalni sud a koja se jave tijekom postupka pred dotičnim sudom.

Članak 11.

Kad Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili neki kantonalni sud procijene, tijekom aktualnog postupka pred dotičnim sudom, da odgovarajući zakon nije u skladu s ovim ustavom, zaustavit će postupak i predočiti to pitanje Ustavnom sudu u skladu s člankom IV. C. 10.(3).

Članak 12.

Odluke Ustavnog suda konačne su i obvezujuće, osobito ako:

- a) Sud odlučuje o nekom sporu iz članka IV. C. 10. (1). Sve stranke u sporu pokoravaju se toj odluci i pridržavaju se svih naloga koje Sud izda tijekom postupka ili po njegovu dovršetku;
- b) Sud utvrdi da neki zakon ili pak prijedlog zakona ili drugi propis Federacije, nekog od kantona ili općina nije u skladu s ovim ustavom takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati i ne stupa na snagu, ukoliko se ne izmjeni na način koji odredi Sud ili pak dok Sud ne odredi neke prijelazne mjere, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.
- c) Sud odlučuje u nekom ustavnom pitanju predočenom po članku IV. C. 10. (3), njegova odluka obvezujuća je za sud koji je predočio dotično pitanje u svezi s postupkom tijekom kojega se ono javilo, te ima isti učinak kao u (b).

Članak 13.

- (1) U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10. (1) imaju pravo biti zastupljene obje stranke u sporu. Sud može dopustiti sudjelovanje u sporu i drugim tijelima vlasti za koja drži da ih se taj spor tiče.
- (2) U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10. (2) imaju pravo biti zastupljene osoba ili osobe koje su podnijele Sudu zahtjev za utvrđivanje ustavnosti jednako kao i Zastupnik doma ili zakonodavnog tijela koje je usvojilo dotični zakon.
- (3) U bilo kojem postupku prema članku IV. C. 10. (3) imaju pravo biti zastupljene sve stranke u postupku tijekom kojega se javilo sporno ustavno pitanje.

4. Vrhovni sud

Članak 14.

Broj sudaca Vrhovnog suda prema potrebi utvrđuje se zakonom Federacije, ali nije manji od devet.

Članak 15.

- (1) Vrhovni sud najviši je žalbeni sud Federacije, uključujući i odlučivanje o žalbama na odluke kantonalnih sudova glede pitanja koja se odnose na Ustav, zakone i propise Federacije i druga pitanja predviđena zakonodavstvom Federacije, osim onih iz djelokruga Ustavnog suda ili Suda za ljudska prava.
- (2) Vrhovni sud također ima takvu izvornu nadležnost kakvu mu osigurava zakonodavstvo Federacije.

Članak 16.

Presude Vrhovnog suda konačne su i obvezujuće. Presude, kao i svi nalozi Suda glede priziva prema članku IV. C. 15. (1), posebice su obavezujuća za stranke u postupku kao i za sud na čiju je odluku žalba bila uložena.

Članak 17.

Kad Vrhovni sud obavlja poslove iz svoje izvorne nadležnosti prema članku IV. C. 15. (2), on ima, dodatno ovlastima što ih zakonodavstvo izričito daje, iste ovlasti kao i drugi prvostepeni sudovi prema zakonima spomenutim u članku IV. C. 3.

5. Sud za ljudska prava

Članak 18.

(1) Sud za ljudska prava sastoji se od tri suca, jednog Bošnjaka, jednog Hrvata i jednog pripadnika drugog naroda.

(2) Ako Sud zaključi da njegov posao iziskuje sudjelovanje više sudaca radi pravodobnog rješavanja slučajeva, Parlament Federacije zakonski će imenovati dodatni broj sudaca, a u skladu s gore navedenim razmjerom.

Članak 19.

Ovlasti Suda za ljudska prava obuhvaćaju sva pitanja što se odnose na ustavne ili druge zakonske odredbe, u svezi s ljudskim pravima ili temeljnim slobodama ili u svezi s bilo kojim od instrumenata navedenih u Dodatku. Sud je mjerodavan za slučajeve pokrenute nakon 1. siječnja 1991. godine.

Članak 20.

Svaka strana nekog priziva u kojem je neki drugi sud Federacije ili kantona izrekao presudu bez prava na žalbu i koja nije predmetom bilo kojeg drugog žalbenog suda, iz razloga koji se ne odnosi na istek vremenskog roka za koji je vezana strana što pokreće žalbu, može se na takvu presudu žaliti Sudu na osnovi svakog pitanja u nadležnosti Suda. Sud može izdati naloge ili pružiti drugu pomoć po svojem nahođenju. Odluka Suda konačna je i obvezatna.

Članak 21.

(1) Žalba se može uputiti i na Sud ukoliko je riječ o postupku s neopravdano dugim zastojem pri bilo kojem drugom sudu Federacije ili kantona.

(2) Sud odlučuje hoće li prihvatiti takvu žalbu nakon preliminarnog razmatranja je li se postupak pri drugom sudu neopravdano odužio i je li predmet žalbe u njegovu nadležstvu.

(3) Sud može poduzeti i druge mjere u cilju osiguranja ekspeditivnosti postupka.

Članak 22.

Ustavni sud, Vrhovni sud Federacije ili bilo koji kantonalni sud mogu na zahtjev bilo koje žalbene strane u postupku pred njim, ili na vlastitu inicijativu u svezi s takvom žalbom uputiti Sudu za ljudska prava neko pitanje koje se javi u svezi s žalbom, ukoliko je takvo pitanje u svezi bilo kojeg predmeta iz djelokruga toga suda. Odgovor Suda obavezan je za sud koji upućuje takvo pitanje.

Članak 23.

(1) Sud za ljudska prava sam utvrđuje svoj poslovnik i ustrojstvo.

(2) Svako sudbeno vijeće mora imati sastav kakav je za Sud propisan u članku IV. C. 18. (1).

(3) Sud će omogućavati pismene i usmene iskaze u svakom postupku u skladu s člancima IV. C. 20. do 22.

V. KANTONALNE VLASTI

1. Opće odredbe

Članak 1.

Svaki kanton pri provedbi obveza opisanih u člancima III. 2. i 4.:

a) Poduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda navedenih u člancima II. A. 1. do 7. i predviđenih u instrumentima u Dodatku, te djeluje u skladu s ovim ustavom;

b) Izvršava svoje obveze vodeći računa o nacionalnom sastavu pučanstva u svakoj općini.

Članak 2.

(1) Svaki kanton može prenijeti svoje ovlasti na općine na svom teritoriju ili na federalnu vlast.

(2) Svaki kanton može na općine na svom teritoriju prenijeti ovlasti u svezi s naobrazbom, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i karitativnom djelatnošću te radiom i televizijom, a dužan je to učiniti ako glede nacionalnog sastava većinsko pučanstvo te općine nije većinsko pučanstvo u kantonu kao cjelini.

(3) Svaki kanton može zaključivati sporazume s državama i međunarodnim organizacijama samo uz privolu Parlamenta Federacije.

Članak 3.

Kantoni s bošnjačkim ili hrvatskim većinskim pučanstvom mogu osnovati vijeća kantona u cilju uskladbe politike i djelatnosti u pitanjima od zajedničkog interesa za njihove zajednice, te radi izvješćivanja svojih Zastupnika u Domu naroda. Vijeća mogu osnovati koordinacijska tijela, kao što su odbori i radne skupine, radi razmjene informacija i usklađivanja djelatnosti pojedinih kantona u provedbi njihovih ovlasti ali ne mogu uključivati vojne i političke dogovore.

Članak 4.

Svaki kanton ima ustav koji osigurava:

a) dolje spomenute institucije; i

b) zaštitu prava i sloboda utvrđenih u ovom ustavu. Ustavi kantona moraju biti u skladu s ovim ustavom.

2. Kantonalna zakonodavna tijela

Članak 5.

(1) Svaki kanton ima zakonodavno tijelo koje se sastoji od jednog doma čiji se broj zastupnika određuje razmjerno nacionalnom sastavu pučanstva, ali ne može biti manji od 30 niti veći od 50.

(2) Zastupnici u kantonalnom zakonodavnom tijelu biraju se na rok od dvije godine.

(3) Zastupnike u kantonalnom zakonodavnom tijelu demokratskim putem biraju glasači s pravom glasa na izravnim izborima na cijelom teritoriju kantona. Svaki glasač ima pravo tajnog glasovanja za bilo koju od registriranih stranaka.

(4) Prije izbora, svaka registrirana stranka dužna je objaviti popis svojih kandidata. Kantonalni zastupnici iz redova svake stranke biraju se među osobama koje su na vrhu izborne liste dotične stranke; zamjene za zastupnike biraju se između onih koji su na vrhu ostatka liste.

(5) Svaki glasač s pravom glasa može biti biran za zastupnika u kantonalnom zakonodavnom tijelu.

(6) Kantonalno zakonodavno tijelo prvi put će se sazvati najkasnije deset dana nakon objave rezultata izbora.

Članak 6.

Kantonalno zakonodavno tijelo:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom glasova odobrava kantonalni ustav;
- b) bira predsjednika kantona, kako je predviđeno člankom V. 8.;
- c) bira kantonalne suce, kako što je predviđeno člankom V. 11.;
- d) pobliže određuje nadležnosti kantonalnih i općinskih sudova;
- e) donosi druge propise potrebne za provedbu ovlasti kantona;
- f) odobrava proračun kantona i donosi zakone o ubiranju poreza, te na drugi način osigurava potrebno financiranje.

Članak 7.

(1) Svako kantonalno zakonodavno tijelo bira predsjedatelja između svojih zastupnika i donosi poslovnik.

(2) Kantonalno zakonodavno tijelo vijeća javno, osim u izvanrednim slučajevima predviđenim njegovim poslovnikom, a izvješća o vijećanju i odlukama objelodanjuje.

(3) Kantonalni zakoni stupaju na snagu kao što je u njima utvrđeno, ali ne prije no što su objavljeni.

(4) Zastupnika u kantonalnom zakonodavnom tijelu ne može se pozvati na krivičnu ili građansku odgovornost, pritvoriti niti na drugi način kažnjavati za izrečeno mišljenje ili glas koji je dao u tom zakonodavnom tijelu.

(5) Kantonalna zakonodavna tijela mogu voditi istrage i u tu svrhu zahtijevati pribavljanje dokaza u vidu isparava i iskaza svjedoka.

3. Kantonalna izvršna vlast

Članak 8.

(1) Svaki kanton ima svog predsjednika koji se bira većinom glasova u zakonodavnom tijelu dotičnog kantona među kandidatima što ih predlažu zastupnici.

(2) Predsjednik kantona bira se na dvije godine i ne može biti izabran više od dva puta zaredom.

(3) Dvotrećinskom većinom glasova kantonalno zakonodavno tijelo može smijeniti predsjednika kantona.

(4) Ako se mjesto kantonalnog predsjednika isprazni, zakonodavno tijelo kantona bira novog predsjednika u roku od 30 dana. U slučaju da kantonalni predsjednik privremeno nije u mogućnosti obnašati dužnost, umjesto njega obnaša predsjednik kantonalnog zakonodavnog tijela.

(5) Vladu kantona imenuje predsjednik kantona i odobrava kantonalno zakonodavno tijelo većinom glasova. O organizaciji kantonalne vlade odlučuje se u skladu s kantonalnim ustavom, time da će vlada održavati nacionalni sastav pučanstva kao cjeline, ali u svakom slučaju osiguravati zastupljenost svakog konstitutivnog naroda.

Članak 9.

Kantonalna vlada odgovorna je za:

- a) provedbu kantonalne politike i ostvarivanje kantonalnih zakona, izvršavanje odluka bilo kojeg kantonalnog ili federalnog suda, te svih obveza koje dotičnom kantonu dodjeli federalna vlast;
- b) pripremu prijedloga proračuna na odobravanje zakonodavnom tijelu kantona;
- c) osiguranje suradnje kantonalne vlade sa obdusmanima;
- d) nadzor istrage i krivičnog postupka u svezi s kršenjem kantonalnog zakona, kao i nadzor kantonalnom policijom, posebice u smislu udovoljavanja odredaba članka V. 10; i
- e) obavljanje drugih dužnosti utvrđenih zakonom ili kantonalnim ustavom.

Članak 10.

Pri obavljanju dužnosti u svezi s kantonalnom policijom, kantonalna vlada osigurava da nacionalni sastav policije održava nacionalni sastav pučanstva u tom kantonu, pod uvjetom da nacionalni sastav policije svake općine mora održavati nacionalni sastav pučanstva u njoj.

4. Kantonalno sudstvo

Članak 11.

(1) Svaki kanton ima sudove kojih je nadležnost prizivna u odnosu na općinske sudove, a prvostepena u predmetima koji nisu u nadležnosti tih sudova, odnosno kako je predviđeno zakonom.

(2) Kantonalne suce predlaže predsjednik kantona, među vrsnim pravnicima, a bira ih većinom glasova kantonalno zakonodavno tijelo, i to na takav način da nacionalni sastav sudstva u cjelini odražava nacionalni sastav pučanstva u tom kantonu.

(3) Kantonalni suci obnašaju dužnosti do 70-te godine života, ukoliko ne podnesu ostavku ili ih se ne smjeni konsenzusom sudaca Vrhovnog suda. Uvjete obnašanja dužnosti određuje kantonalno zakonodavstvo. Tijekom njihova mandata ne može im se smanjiti plaća ni drugi dodaci.

(4) Svaki kantonalni sud bira svog predsjednika.

VI. OPĆINSKA VLAST

Članak 1.

U obnašanju svojih dužnosti svaka općina:

- a) poduzima sve potrebite korake u cilju osiguranja zaštite prava i sloboda navedenih u člancima II. A. 1 do 7. i u instrumentima u Dodatku;
- b) vodi računa o nacionalnom sastavu svojega pučanstva.

Članak 2.

- (1) U općini se ostvaruje lokalna samouprava.
- (2) Općina ima statut usklađen s ovim ustavom, kantonalnim ustavom te sa kantonalnim zakonima.

Članak 3.

- (1) Svaka općina ima općinsko vijeće.
- (2) Mandat članova općinskog vijeća traje dvije godine, time što mandat prvih članova općinskog vijeća traje godinu dana.
- (3) Općinske vijećnike na demokratski način biraju glasači na izravnim izborima na cijelom području općine. Svaki glasač ima pravo na jedan tajni glas za bilo koju registriranu stranku. Svakoj stranci dodjeljuje se broj mandata u razmjeru s postotkom osvojenih glasova od ukupnog broja važećih glasačkih listića.
- (4) Svaki punopravni glasač mogući je kandidat za obnašanje dužnosti općinskog vijećnika.

Članak 4.

Općinsko vijeće:

- a) Izrađuje i dvotrećinskom većinom izgllašava općinski statut;
- b) Izabire načelnika općine;
- c) Odobrava općinski proračun i donosi propise i uredbe o ubiranju poreza, te općenito osigurava ona potrebita financijska sredstva što ih ne pribavlja kanton ili federalna vlast;
- d) Donosi druge propise i uredbe potrebite u izvršavanju obveza općine.

Članak 5.

- (1) Općinsko vijeće organizira izbor predsjednika općine, te utvrđuje poslovnik podložan federalnom i kantonalnom zakonodavstvu.
- (2) Općinsko vijeće zasjeda javno, osim u iznimnim okolnostima predviđenim u njegovom poslovniku, te vodi zapisnike o donesenim odlukama.
- (3) Općinski propisi stupaju na snagu kao što je u njima propisano ali ne prije nego što se objave.

Članak 6.

Odgovornost općinskog načelnika:

- a) postavljanje i smjenjivanje općinskih dužnosnika;
- b) provedba općinske politike i izvršavanje općinskih propisa kao i obnašanje svih dužnosti što ih na općinu prenose kantonalna i federalna vlast;
- c) osiguranje suradnje općinskih dužnosnika s obduzmanima;
- d) podnošenje izvješća općinskom vijeću i javnosti o provedbi općinske politike i svoje djelatnosti.

Članak 7.

(1) Općina ima sudove, koji se mogu osnovati i u saradnji s drugim općinama. Općinski su sudovi izvorno nadležni za sve građanske i krivične slučajeve, osim u opsegu u kojem je izvorna nadležnost prenesena nekom drugom sudu po ovom ustavu ili kantonalnom ustavu, po zakonu Federacije ili kantona.

(2) Općinske sudove osniva i financira kantonalna vlast.

(3) Suce općinskih sudova imenuje predsjednik najvišeg kantonalnog suda nakon konzultacija s općinskim načelnikom.

(4) Općinske suci obnašaju svoju dužnost do dobi od 70 godina, ukoliko ne daju ostavku ili budu smijenjeni konsenzusom sudaca najvišeg kantonalnog suda. Uvjeti njihove službe utvrđuju se kantonalnim zakonom. Tijekom službe u općinskim sudovima kantona plaća i ostale naknade neće im se smanjivati.

VII MEĐUNARODNI ODNOSI

Članak 1.

Međunarodni odnosi Federacije temelje se na međunarodnom subjektivitetu, teritorijalnom integritetu i kontinuitetu Republike Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Međunarodni odnosi Federacije temelje se na postovanju međunarodnog prava, obveza iz međunarodnih ugovora te na načelu da se međunarodni sporovi moraju rješavati mirnim putem.

Članak 3.

Međunarodni ugovor i drugi sporazumi koji su na snazi glede Federacije, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije. U slučaju nesuglasja međunarodnog ugovora i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor.

Članak 4.

(1) Međunarodni ugovore i druge sporazume potpisuje i ratificira u ime Federacije Predsjednik Federacije. Oni u Federaciji stupaju na snagu jedino ako ih odobri Parlament Federacije, osim kad je zakonom utvrđeno da za određene vrste međunarodnih ugovora i sporazuma nije potrebno to odobrenje.

(2) Predsjednik Federacije, na savjet Premijera, može otkazati međunarodne ugovore ili sporazume ukoliko to dopušta međunarodno pravo, a dužan je to učiniti ako tako zahtijeva Parlament Federacije.

VIII AMANDMAN NA USTAV

Članak 1.

(1) Amandmane na Ustav može predlagati Predsjednik Federacije u suglasnosti s Dopredsjednikom, Vlada Federacije, Zastupnički dom većinom glasova ili Doma naroda većinom glasova bošnjačkih i hrvatskih izaslanika.

(2) O prijedlogu amandmana na Ustav ne može se voditi konačna rasprava ni u jednom domu Parlamenta Federacije prije isteka roka od dva tjedna nakon što je prvi put iznesen.

(3) Predloženi amandman usvaja se:

a) u Domu naroda, običnom većinom, što uključuje većinu bošnjačkih izaslanika i većinu hrvatskih izaslanika;

b) u Zastupničkom domu, dvotrećinskom većinom zastupnika.

Članak 2.

Nikakav amandman na Ustav ne može ukinuti ni umanjiti bilo koje pravo ili slobodu navedenu u članku II. A. 1. do 7. niti izmijeniti ovaj članak.

IX PRIHVAĆANJE I STUPANJE NA SNAGU USTAVA TE PRIJELAZNE MJERE

Članak 1.

(1) Ustavotvorna skupština sastavljena od zastupnika izbranih na izborima 1990. godine u Skupštinu Republike Bosne i Hercegovine s jos uvijek važećim mandatom, prihvatit će i proglasiti Ustav Federacije.

(2) Za prihvaćanje Ustava potrebna je dvotrećinska većina u Ustavotvornoj skupštini uključujući konsenzus između većine poslanstva hrvatskog naroda, sastavljenog od svih zastupnika hrvatskog naroda i većine poslanstva bošnjačkog naroda, sastavljenog od svih zastupnika bošnjačkog naroda.

(3) Ovaj Ustav stupa na snagu u ponoć onog dana kad ga prihvati Ustavotvorna skupština.

Članak 2.

(1) Ustavotvorna skupština:

a) prihvaća Ustav Federacije u skladu sa člankom IX. 1.;

b) bira Predsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju, Dopredsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju i Vladu Federacije u prijelaznom razdoblju, kako je utvrđeno prema odredbama članka IX. 3. (3); te

c) usvaja izborni zakon za prijelazno razdoblje, u skladu sa člankom IX. 3. (4) i člankom IX. 4. (1).

(2) Svi zakoni koje usvoji Ustavotvorna skupština ostaju na snazi tek do isteka pet mjeseci nakon što je prvi put sazvan Parlament Federacije, osim ako ih Parlament ne potvrdi.

Članak 3.

(1) Do prvog saziva Zastupničkog doma, njegove funkcije prema ovom ustavu obavlja Ustavotvorna skupština iz članka IX 1. (1).

(2) Do prvog saziva Doma naroda, njegove funkcije po ovom ustavu obavljat će Ustavotvorna skupština. Kod odlučivanja za koje je izričito potrebno zasebno glasovanje bošnjačkih i hrvatskih izaslanika u Domu naroda, glasovanja poslanstva Bošnjaka i Hrvata u Ustavotvornoj skupštini ispunit će taj zahtjev.

(3) Čim ovaj ustav stupi na snagu, Ustavotvorna skupština bira Predsjednika Federacije i Dopredsjednika Federacije u prijelaznom razdoblju, primjenjujući na odgovarajući način odredbe članka IV. B. 2. Zajedno s točkama (1) i (2). Ti dužnosnici u prijelaznom razdoblju, primjenjujući odredbe članka IV. B. 5. zajedno s točkom (1), kao i suce sudova Federacije u prijelaznom razdoblju, potom imenuju Vladu Federacije u prijelaznom razdoblju, primjenjujući odredbe članka IV. C. 6. (b). Predsjednik Federacije i Dopredsjednik Federacije u prijelaznom razdoblju te članovi Vlade Federacije u prijelaznom razdoblju obavljaju funkcije odgovarajućih stalnih dužnosnika po ovom ustavu sve dok se ne zamijene dužnosnicima biranim ili imenovanim u skladu s člankom IX. 4.(2).

(4) U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog ustava ustanovljuju se kantonalna zakonodavna tijela u prijelaznom razdoblju koja se sastoje od pet odbornika u svakoj općinskoj skupštini koje između sebe biraju odbornici svake takve skupštine izabrani na izborima 1990. godine, s još uvijek važećim mandatom. Ta zakonodavna tijela u prijelaznom razdoblju u roku od 10 dana biraju sva druga tijela u prijelaznom razdoblju u skladu s ovim ustavom.

(5) Čim ovaj ustav stupi na snagu, odbornici u svakoj općinskoj skupštini izabrani 1990. godine, s još uvijek važećim mandatom, u najkraćem mogućem roku biraju tijela u prijelaznom razdoblju u skladu s ovim ustavom.

Članak 4.

(1) Izbori za Zastupnički dom i Dom naroda održavaju se u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog ustava, a za kantonalna zakonodavna tijela i općinska vijeća u roku od pet mjeseci nakon stupanja na snagu ovog ustava. Tim izborima ravna zakon koji treba usvojiti Ustavotvorna skupština većinom glasova, uključujući većinu glasova bošnjačkih zastupnika i većinu glasova hrvatskih zastupnika, a nadziru ih Ujedinjeni narodi i Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji.

(2) U roku od dva tjedna nakon što se po prvi put sazove svaki od domova Parlamenta Federacije, domovi biraju Predsjednika i Dopredsjednika Federacije. U roku od dva tjedna nakon toga izbora, Predsjednik Federacije, u saglasju s Dopredsjednikom Federacije, imenuje Vladu Federacije, a Zastupnički dom po hitnom postupku razmatra imenovanje Vlade.

(3) Na javne dužnosti u Federaciji ne biraju se osobe osuđene za ratne zločine ili one protiv kojih je pokrenut sudski postupak zbog ratnih zločina.

Članak 5.

(1) Svi zakoni, drugi propisi i pravosudni poslovnici na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi u mjeri u kojoj se ne kose s ovim ustavom, ukoliko mjerodavno tijelo vlasti ne odredi drukčije.

(2) Svi međunarodni ugovori i sporazumi na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostaju na snazi ukoliko ih ne opozove Predsjednik Federacije prema članku VII. 4. (2).

Članak 6.

Sve osobe na nekoj državnoj funkciji u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava zadržavaju tu funkciju dok ne budu razrješene u skladu s odgovarajućim zakonom, ili pak dok se ta funkcija ne ukine.

Članak 7.

Objavljeni će se rezultati popisa pučanstva iz 1991. godine na odgovarajući način koristiti za sva izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke.

Članak 8.

Svi aktualni postupci pred sudovima ili upravnim tijelima što djeluju na području Federacije na dan stupanja na snagu ovog ustava nastavljaju se ili ih se prenosi na druge sudove ili tijela koja se imaju ustanoviti prema ovom ustavu a u skladu sa zakonodavstvom koje određuje ovlasti tih sudova i tijela.

Članak 9.

Slijedeće odredbe u svezi s određenim prijelaznim međunarodnim aranžmanima primjenjuju se na razdoblja navedena kako slijedi:

a) Dok Federacija ne usvoji propise predviđene člankom IV. C. 3, sudovi u Federaciji mogu primjenjivati propise koji se ne kose s ovim ustavom.

b) Tijekom prijelaznog razdoblja predsjednik Vrhovnog suda može sklapati aranžmane s odgovarajućim međunarodnim tijelima radi obavljanja funkcija koje se ovime dodjeljuju sudskoj policiji.

c) Tijekom prvih pet godina nakon stupanja Ustava na snagu trojicu sudaca Ustavnog suda, iz redova stranaca i koji nisu državljani nijedne susjedne države, imenovat će predsjednik Međunarodnog suda pravde nakon konzultacija s Predsjednikom i Dopredsjednikom Federacije;

d)

(I) Sud za ljudska prava djelovat će u okviru mehanizma kojeg je ustanovilo Vijeće Evrope Rezolucijom 93 (6) svojega Ministraskog odbora, s tim da se ta rezolucija može mijenjati sve dok bude primjenjivana na Federaciju.

(II) Sud za ljudska prava u početku se treba sastojati od sedam sudaca, od kojih će trojica biti imenovana i obnašati dužnosti u skladu s odredbama članka IV. C. 6. Ministarski odbor Vijeća Evrope imenuje četvoricu sudaca u skladu sa Rezolucijom 93 (6). Ti suci će biti stranci koji nisu državljani nijedne susjedne države;

(III) Ukoliko Sud za ljudska prava zaključi da mu je za rad potrebno sudjelovanje više sudaca kako bi se izbjeglo nepotrebno zavlacenje predmeta, Predsjednik Federacije dogovara s Vijećem Evrope imenovanje dodatnih sudaca, u skladu s omjerom domaćih i inozemnih sudaca navedenim u članku IX. 9. d) (II).

e) Tijekom razdoblja ne manjeg od tri godine i u slučaju dok Parlament Federacije ne donese zakon u svezi s imenovanjem obdusmana, njih imenuje i razrješava Konferencija o europskoj sigurnosti i suradnji nakon konzultacija s Predsjednikom i Dopredsjednikom Federacije.

Članak 10.

Ovaj ustav primjenjuje se u distriktu Sarajevo i općini grada Mostara dok su pod međunarodnom upravom, ako drukčije ne odluči međunarodni upravitelj koji ne smije odstupati od poglavlja II. o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Predsjednik Federacije tijekom razdoblja međunarodne uprave konzultira se s međunarodnim upraviteljima glede olakšavanja pune primjene ovog ustava u tim općinama čim se to razdoblje okonča.

Članak 11.

(1) Skupština Republike Bosne i Hercegovine, izabrana 1990. godine nastavlja raditi s odgovornostima navedenim u Ustavu Republike Bosne i Hercegovine, dok se ne postigne i provede konačni mirovni sporazum glede Bosne i Hercegovine.

(2) Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Bosne i Hercegovine zadržavaju svoje ovlasti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine dok konačni mirovni sporazum ne postigne i provede, s tim da ovlasti ne smiju utjecati na bilo kakve ovlasti državnih tijela uspostavljenih ovim ustavom.

(3) Dok se ne izaberu federacijski, kantonalni i općinski dužnosnici u prijelaznom razdoblju u skladu sa člankom IX. 3. sadašnji administrativni aranžmani ostat će na snazi u okviru Federacije, osim u općini grada Mostara, kojom će upravljati upravitelj Europske unije kroz dvije godine.

DODATAK USTAVU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE INSTRUMENTI ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA KOJI IMAJU PRAVNU SNAGU USTAVNIH ODREDBA

1. Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida, 1948.
2. Opća deklaracija o ljudskim pravima, 1948.
3. Ženevske konvencije I-IV. o zaštiti žrtava rata, 1949. i Ženevski dopunski protokoli I-II. 1977.
4. Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950., te Protokol uz nju.
5. Konvencija u svezi s pravnim statusom izbjeglica, 1951. te dopunski protokoli iz 1966.
6. Konvencija o nacionalnosti udanih žena, 1957.
7. Konvencija o smanjenju broja osoba bez državljanstva iz 1961.
8. Europska socijalna povelja iz 1961. i Protokol 1 u dodatku.
9. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965.
10. Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima iz 1966. i dodatni Općionalni protokoli iz 1989.
11. Međunarodni ugovor o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, 1966.
12. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, 1979.
13. Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika netolerancije i diskriminacije temeljene na vjeri ili uvjerenju iz 1981.
14. Konvencija protiv mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponizavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984.
15. Europska konvencija o spriječavanju mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1987.
16. Konvencija o pravima djeteta iz 1989.
17. Konvencija o pravima radnika na privremenom radu u inozemstvu i članova njihovih obitelji iz 1990.
18. Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Dio IV iz 1990.
19. Preporuke parlamentarne skupštine Vijeća Europe o pravima manjina, točke 10.13 iz 1990.

20. Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje su pripadnici nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičnim manjinama iz 1990.

21. Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima iz 1992.

Na osnovu članka IX 1. (1), a u svezi sa člancima VIII 1. (3) i IX 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 23. lipnja 1994. godine, donosi

ODLUKU

O PROGLAŠENJU AMANDMANA I. NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Proglašava se Amandman I. na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine kojeg je usvojila Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici održanoj 23. lipnja 1994. godine.

II

Amandman I. na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine čini sastavni dio Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i stupa na snagu u ponoć 23. lipnja 1994. godine

III

Ovu odluku objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH".

US broj 9/94.

23. lipnja 1994. godine

Sarajevo

Na temelju članka VIII. 1. (3), a u svezi sa člancima IX (1) i IX 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavotvorna skupština Bosne i Hercegovine, na 3. sjednici održanoj 23. lipnja 1994. godine usvojila je

AMANDMAN I.

NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, iza članka V. 11. dodaje se novi članak V 12., koji glasi:
5. Kantoni s zasebnim režimom - Srednjobosanski i Neretvanski, čija će se konačna imena ustanoviti federalnim zakonom, sukladno članku I. 2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 12.

U kantonima Srednjobosanski i Neretvanski, s zasebnim režimom primjenjuju se članci V.1. do 11., Ustava Federacije, ukoliko se ne kose s odredbama ovog amandmana:

(1) Kantoni će delegirati svoje nadležnosti iz članka V. 2. (2) ako to općina zahtijeva. Svaka će općina osvarivati lokalnu samoupravu u skladu sa člankom VI. 2.(1).

(2) Odluke što su od vitalnog interesa bilo koji od konstitutivnih naroda u kantonu zahtijevaju suglasnost većine zastupnika u zakonodavnom tijelu kantona, uključujući većinu hrvatskih zastupnika

i većinu bošnjačkih zastupnika. Primjena se ove odredbe može zahtijevati većinom glasova hrvatskih ili bošnjačkih zastupnika. Ako je većina preostalih zastupnika protiv primjene ove odredbe, osniva se zajednička komisija hrvatskih i bošnjačkih zastupnika radi rješenja tog pitanja. Ukoliko komisija nije u mogućnosti riješiti u roku od tjedan dana od pozivanja na ovu odredbu, pitanje će po hitnom postupku riješiti najviši sud kantona, ako je to pitanje u isključivoj nadležnosti kantona. Ukoliko to pitanje nije u isključivoj nadležnosti kantona, odluku će donijeti najviši sud kantona, uz mogućnost žalbe Ustavnom Sudu Federacije.

(3) Kanton ima: pored predsjednika kantona i zamjenika predsjednika kantona.

- a) Zamjenik predsjednika kantona bira se u skladu sa člankom V. 8. Pri izboru predsjednika i zamjenika predsjednika kantona, klub hrvatskih zastupnika i klub bošnjačkih zastupnika u zakonodavnom tijelu kantona zasebno kandidiraju po jednu osobu. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika kantona zahtijeva zajedničko prihvaćanje oba kandidata, većinom glasova u zakonodavnom tijelu kantona, uključujući većinu glasova hrvatskih zastupnika i većinu glasova bošnjačkih zastupnika. Ukoliko zajednička kandidatura ne dobije potrebnu većinu, klubovi će ponovo razmotriti kandidaturu za predsjednika i zamjenika predsjednika kantona;
- b) Izabrane osobe će naizmjenice po godinu dana biti predsjednik, a potom zamjenik predsjednika kantona u razdoblju do dvije godine. Predsjednici kantona s zasebnim režimom ne mogu pripadati istom konstitutivnom narodu;
- c) Predsjednik ili zamjenik predsjednika kantona ne može biti izabran više od dva puta zaredom u toku dva dvogodišnja mandata;
- d) Predsjednik i zamjenik predsjednika kantona mogu se smjenjeni dvotrećinskom većinom glasova u zakonodavnom tijelu kantona, uključujući većinu glasova hrvatskih zastupnika i većinu glasova bošnjačkih zastupnika u zakonodavnom tijelu kantona;
- e) Ako predsjednik ili zamjenik predsjednika umre, bude smjenjen ili je po mišljenju vlade kantona, usvojenom konsenzusom, trajno nesposoban ispunjavati svoje ustavne dužnosti što proističu iz njegova položaja, postupak predviđen gornjom točkom (3) a) provest će u roku od trideset dana klubovi zastupnika da bi se popunilo ispražnjeno mjesto do kraja započetog mandata. Predsjednik ili zamjenik predsjednika kantona obnašat će obje dužnosti u roku predviđenom u prethodnoj rečenici ako, po mišljenju vlade kantona usvojenom koncenzusom, onaj drugi određeno vrijeme nije u mogućnosti obavljati svoje dužnosti. Ako se oba položaja isprazne, za potrebno će razdoblje predsjedatelj kantonalnog zakonodavnog tijela obavljati obje dužnosti.

(3) Vladu kantona s zasebnim režimom:

- a) Imenuje predsjednika kantona, uz saglasnost zamjenika, predsjednika kantona. Imenovanje zahtijeva potvrdu dvotrećinskom većinom glasova u zakonodavnom tijelu kantona;
- b) Vlada kantona s zasebnim režimom se sastoji od jednakog broja članova iz reda hrvatskog i bošnjačkog naroda, kao i određenog broja članova koji predstavljaju ostale, imenovanih i odobrenih gornjom točkom 4. a).

(5) U ustavu kantona s zasebnim režimom bit će sadržane odredbe kojima će se otkloniti blokada u odlučivanju zakonodavnog tijela kantona prilikom donošenja prijeko nužnih zakona.

Na temelju članka VIII.1.(3), a u svezi sa člancima IX.1. i IX.3.(1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine, na 14. sjednici održanoj 5. lipnja 1996. godine, donosi

ODLUKU

O PROGLAŠENJU AMANDMANA II - XXIV NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Proglašavaju se Amandmani II - XXIV na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, koje je usvojila Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine na 14. sjednici održanoj 5. lipnja 1996. godine.

II

Amandmani II - XXIV na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stupaju na snagu ponoć, 5. lipnja 1996. godine.

III

Ovu odluku objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH".

US broj 03-02-55/96
5. lipnja 1996. godine
Sarajevo

Na temelju članka VIII.1.(3), a u svezi sa člancima IX.1. i IX.3.(1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine je, na 14. sjednici održanoj 5. lipnja 1996. godine, usvojila

AMANDMANE II - XXIV NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

AMANDMAN II

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se preambula koja glasi:

"Uvjereni da demokratske institucije temeljene na poštivanju ljudskih prava i sloboda najbolje stvaraju sklad između sebe i svojih zajednica,

Odbijajući nasilje rata,

U želji da pridonese unapređenju mira,

U želji da promiču slobodu pojedinca i razvijaju slobodno tržište,

Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, i Općim okvirnim sporazumom o miru u Bosni i Hercegovini, kao i njegovim aneksima (Opći okvirni sporazum), Narodi i građani Federacije Bosne i Hercegovine, koja je sastavni dio suverene države Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim donose Ustav Federacije Bosne i Hercegovine".

AMANDMAN III

Članak I.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"(1) Bošnjaci i Hrvati kao konstitutivni narodi, zajedno s ostalima, i građani Bosne i Hercegovine sa teritorija Federacije Bosne i Hercegovine, ostvarujući svoja suverena prava, preoblikuju unutarnji ustroj teritorija Federacije Bosne i Hercegovine koji je definiran Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma, tako da se Federacija Bosne i Hercegovine sastoji od federalnih jedinica sa jednakim pravima i odgovornostima.

(2) Federacija Bosne i Hercegovine jedan je od dva entiteta od kojih se sastoji država Bosna i Hercegovina, i ima svoju vlast, ovlaštenja i odgovornost koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu izričito u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine."

AMANDMAN IV

Članak II.A.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Budući da se načela, prava i slobode utvrđeni u članku II Ustava Bosne i Hercegovine primjenjuju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, slijedeće odredbe odnose se na Federaciju."

AMANDMAN V

Stavak 1. članka II.A.2., Ustava Federacije Bosne i Hercegovine u prvoj rečenici mijenja se i glasi:

"Federacija će osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u dodatku ovog Ustava."

AMANDMAN VI

Članak II.A.4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Sve osobe imaju pravo, u skladu s Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma na povrat svekolike imovine koje su lišene tijekom etničkog progona i neprijateljstva od 1991. godine, te na nadoknadu svekolike imovine koja im se ne može povratiti. Svi iskazi i obveze dane i preuzete pod prisilom, posebice one što se odnose na odreknuće od prava na zemlju i drugi imetak, su ništavne. Ostvarivanje prava iz stavka 1. ovog članka uredit će se federalnim zakonodavstvom."

AMANDMAN VII

Članak II.A.5. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Stjecanje i prestanak državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine propisuje federalni zakon, uz slijedeće uvjete:

- a) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva proizvoljno, ili na način koji bi je ostavio bez državljanstva;
- b) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva Federacije po osnovu spola, rase, boje kože, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog i društvenog podrijetla, pripadnosti nekoj nacionalnoj manjini, imovine, rođenja ili bilo kojeg drugog statusa;
- c) svi državljani Federacije su, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, i državljani Bosne i Hercegovine, a ovisno o uvjetima o državljanstvu utvrđenim Ustavom Bosne i Hercegovine imaju pravo i na državljanstvo druge države."

AMANDMAN VIII

Članak III.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"U isključivoj su ovlasti Federacije:

- a) organiziranje i vođenje odbrane Federacije, zaštita njenog teritorija, uključujući osnivanje zajedničkog zapovjedništva svih vojnih snaga u Federaciji, nadzor nad vojnom proizvodnjom, zaključivanje vojnih sporazuma sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, te suradnja sa stalnim komitetom za vojna pitanja i s Vijećem ministara u odbrani Bosne i Hercegovine,
- b) državljanstvo Federacije,
- c) utvrđivanje gospodarske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta

na federalnoj razini,
d) donošenje propisa o financijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije,
e) suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala,
f) dodjela elektronskih frekvencija za radio, TV i druge svrhe, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine,
g) utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture,
h) financiranje djelatnosti federalnih vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, posudbom ili drugim sredstvima."

AMANDMAN IX

U članku III.2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine tekst pod d) i f) mijenja se i glasi:

"d) komunikacijska i prometna infrastruktura, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine,
f) provedba zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorija Federacije, i o boravku i kretanju stranaca."

Tekst pod g) briše se.

AMANDMAN X

U članku IV.A.20. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine tekst pod f) mijenja se i glasi:

"f) davanja ovlasti kantonima da zaključuju sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama, uz suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim za sporazume one vrste za koje Parlamentarna skupština zakonom odluči da im nije potrebna takva suglasnost."

Tekst pod g) briše se.

Tekst pod h) mijenja se i glasi:

"h) odobravanje, većinom glasova, sporazuma sa državama i međunarodnim organizacijama, uz prethodnu suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine osim sporazuma one vrste za koje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovina zakonom odluči da im nije potrebna takva suglasnost."

AMANDMAN XI

Članak IV.B1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne vlasti."

AMANDMAN XII

Članak IV.B.4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Vlada Federacije sastoji se od premijera, koji je predsjednik Vlade, zamjenika premijera i ministara, od kojih svaki ima zamjenika. Nijedan zamjenik, uključujući zamjenika premijera, ne može biti iz istog konstitutivnog naroda kao njegov ministar."

AMANDMAN XIII

U članku IV.B.7. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine tekst pod a), d) i e) mijenja se i glasi:

Tekst pod a)(V) mijenja se i glasi:

"a)(V) potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime Federacije."

Tekst pod a)(VI) briše se.

Tekst pod d) briše se.

Tekst pod e) (l) mijenja se i glasi:
"e)(l) obnaša dužnosti ministra."

AMANDMAN XIV

U članku IV.C.3.10(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, iza točke b) dodaju se nove točke c) i d), čime dosadašnje točke c) i d) postaju točke e) i f):

"c) između grada i njegovog kantona ili federalne vlasti;

d) između općine i grada;"

Tekst pod 10(2)d), mijenja se i glasi:

"d) na zahtjev premijera, zamjenika premijera ili pak dotičnog kantonalnog predsjednika, utvrđuje je li neki predloženi ili usvojeni propis koji je donijelo neko tijelo kantonalne, gradske ili općinske vlasti sukladan ovom ustavu."

AMANDMAN XV

Članak V.1.2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"(1) Svaki kanton može prenijeti svoje ovlasti na općinu i grad na svom teritoriju ili na federalnu vlast.

(2) Svaki kanton može na općinu i grad na svom teritoriju prenijeti ovlasti u svezi s naobrazbom, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i karitativnom djelatnošću te radiom i televizijom, a dužan je to učiniti ako glede nacionalnog sastava većinsko pučanstvo te općine, odnosno grada nije većinsko pučanstvo u kantonu kao cjelini.

(3) Svaki kanton može zaključivati međunarodne sporazume uz prethodnu suglasnost Parlamenta Federacije i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje po zakonu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine njena suglasnost nije potrebna."

AMANDMAN XVI

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, iza glave: "VI - OPĆINSKE VLASTI", dodaje se nova glava, koje glasi:

" VI.A. GRADSKE VLASTI

(1) Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, formira se grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave, u skladu sa federalnim zakonom. Odgovornosti grada obuhvataju:

- a) financije i poreznu politiku, u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonima,
- b) zajedničku infrastrukturu,
- c) urbanističko planiranje,
- d) javni promet,
- e) druge nadležnosti koje gradu povjeri kanton, odnosno koje prenesu općine.

(2) Grad ima statut koji mora biti sukladan ovom ustavu, kantonalnom ustavu i kantonalnom zakonodavstvu.

(3) Grad ima gradsko vijeće, čiji sastav čini jednak broj vijećnika iz svake općine, a broj vijećnika, postupak izbora i trajanje mandata utvrđuje se statutom.

Gradsko vijeće ne može imati manje od 15, a niti više od 30 vijećnika.

(4) Gradsko vijeće:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom usvaja statut grada,
- b) bira gradonačelnika,
- c) donosi budžet grada,
- d) donosi propise u izvršavanju prenesenih ovlasti i vrši druge ovlasti utvrđene statutom.

(5) Odgovornost gradonačelnika je:

- a) imenovanje i smjenjivanje gradskih dužnosnika,
- b) provedba gradske politike i izvršavanja gradskih propisa,
- c) osiguranje suradnje gradskih dužnosnika sa obudsmanima,
- d) podnošenje izvještaja gradskom vijeću i javnosti o provedbi gradske politike.

(6) Grad ostvaruje prihode oporezivanjem, zaduživanjem i na drugi način, sukladno zakonu."

AMANDMAN XVII

Članak VII.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Međunarodni odnosi Federacije moraju biti sukladni sa međunarodnim subjektivitetom, teritorijalnim integritetom i kontinuitetom Bosne i Hercegovine."

AMANDMAN XVIII

Članak VII.3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi glede Bosne i Hercegovine i Federacije, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije. U slučaju nesuglasja međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, prevladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum."

AMANDMAN XIX

Članak VII.4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"(1) Sporazum s državama i međunarodnim organizacijama potpisuje i ratificira u ime Federacije predsjednik Federacije. Oni stupaju na snagu u Federaciji samo ako ih odobri Parlament Federacije uz prethodnu suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim ako Parlament Federacije, odnosno Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nisu svojim zakonom predvidjeli da za takve vrste međunarodnih sporazuma nije potrebna takva suglasnost.

(2) Predsjednik Federacije, na prijedlog premijera, može otkazati međunarodne sporazume ukoliko mu to dopusti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a dužan je tako postupiti kad to zahtijeva Parlament Federacije uz suglasnost ili po zahtjevu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. "

AMANDMAN XX

Članak IX.2.(1)c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine briše se.

AMANDMAN XXI

Članak IX.4.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"(1) Prvi izbori za Zastupnički dom, Dom naroda, kantonalna zakonodavna tijela i općinska vijeća

održat će se sukladno Aneksu III Općeg okvirnog sporazuma.
Kasniji izbori odvijat će se po izbornim zakonima koje donese Parlament Federacije."

Tekst pod (3) mijenja se i glasi:

"(3) Nijedna osoba koja izdržava kaznu izrečenu od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju i nijedna osoba koja je optužena od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju, a koja se ne pojavi pred Sudom po njegovom pozivu, ne može se kandidirati ili obnašati naimenovanu, izbornu ili neku drugu javnu funkciju na teritoriji Federacije."

AMANDMAN XXII

Članak IX.10. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"Ovaj ustav primjenjuje se u općinama grada Mostara i gradu Mostaru dok je pod upravom Evropske unije, ako drugačije ne odluči upravitelj Evropske unije, koji ne smije odstupiti od poglavlja II. o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Predsjednik Federacije tijekom razdoblja uprave Evropske unije konzultira se s upraviteljem glede olakšavanja pune primjene ovog ustava u gradu Mostaru čim se to razdoblje okonča."

AMANDMAN XXIII

Članak IX.11. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

"(1) Ustavotvorna skupština Federacije koju čine zastupnici Skupštine Republike Bosne i Hercegovine izabrani na izborima 1990. godine nastavlja s radom do konstituiranja Parlamenta Federacije sukladno s Aneksu III i IV Općeg okvirnog sporazuma.

(2) U periodu do konstituiranja Predsjedništva Bosne i Hercegovine sukladno Aneksu III i IV Općeg okvirnog sporazuma, civilno zapovjedanje Armijom Bosne i Hercegovine, uključujući i imenovanje vojnih časnika, vršit će predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a civilno zapovjedanje Hrvatskim vijećem odbrane, uključujući i imenovanje vojnih časnika vršit će predsjednik ili dopredsjednik Federacije koji je iz reda hrvatskog naroda.

(3) Dok se ne izaberu federacijski, kantonalni i općinski dužnosnici u prijelaznom razdoblju u skladu s člankom IX.3. sadašnji administrativni aranžmani ostat će na snazi u okviru Federacije, osim u općinama grada Mostara i gradu Mostaru kojim će upravljati upravitelj Evropske unije kroz razdoblje o kojem se dogovore Evropska unija i predsjednik i dopredsjednik Federacije."

AMANDMAN XXIV

U Dodatku Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, iza točke 21. dodaje se nova točka 22. koja glasi:
"22. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994."

US broj 9/96
5. lipnja 1996. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Ustavotvornom skupštinom
Mariofil Ljubić, s.r.

Na osnovu članka VIII.1.(3), a u svezi sa člankom IX.1.(3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine održanoj 29. travnja 1997. godine i na sjednici Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine održanoj 6. svibnja 1997. godine, donosi

ODLUKU

O PROGLAŠENJU AMANDMANA XXV I XXVI NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I

Proglašavaju se Amandmani XXV i XXVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine koje je usvojio Parlament Federacije na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine održanoj 29. travnja 1997. godine na sjednici Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine održanoj 6. svibnja 1997. godine,

II

Amandmani XXV i XXVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine stupaju na snagu u ponoć, 6. svibnja 1997. godine.

III

Ovu odluku objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH".

PF broj 24/97
8. svibnja 1997. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s.r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Mariofil Ljubić, s.r.

Na temelju članka VIII.1.(3) a) i b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, održanoj 29. travnja 1997. godine, i na sjednici Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, održanoj 6. svibnja 1997. godine, usvojio je

AMANDMANE XXV I XXVI NA USTAV FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

AMANDMAN XXV

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, iza poglavlja "VI.A. Gradske vlasti" iza točke (1) dodaje se nova točka (2) koja glasi:

"Sjedišta kantona s posebnim režimom će se organizirati na osnovu istih principa".

Toč. 2. i 3. postaju toč. 3. i 4., a iza nove točke 4. iza stavka 2. dodaje se novi stavak koji glasi: "U slučaju Grada Mostara Gradsko vijeće nastaviti će raditi sa postojećim brojem vijećnika, s tim da će se broj vijećnika uskladiti sa odredbama prethodnog stavka najkasnije do slijedećih lokalnih izbora.

Ostale specifičnosti Grada Mostara uzet će se u obzir prilikom određivanja broja vijećnika i postupka za njihov izbor".

Dosadašnje toč. 4, 5. i 6. postaju toč. 5, 6. i 7.

AMANDMAN XXVI

U Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, iza glave VI.A. "Gradske vlasti" dodaje se nova glava, koje glasi:

"VI.B. Organizacija Sarajevo

1. U Kantonu Sarajevo osniva se Grad Sarajevo kao jedinica lokalne samouprave.

Ustavom Kantona Sarajevo bit će uređeno koje općine ulaze u sastav Grada Sarajeva.

2. Sastav i način odlučivanja organa Grada Sarajeva održava multietičnost i posebnost Grada Sarajeva kao glavnog grada Federacije Bosne i Hercegovine.

3. Nadležnost, organizaciona struktura i način odlučivanja organa Grada Sarajeva utvrđuje se Ustavom Kantona, kantonalnim zakonima i Statutom Grada, u skladu sa ovim ustavom.

PF broj 23/97

8. svibnja 1997. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Zastupničkog doma

Parlamenta Federacije BiH

Enver Kreso, s.r.

Predsjedatelj

Doma naroda

Parlamenta Federacije BiH

Mariofil Ljubić, s.r.

Na osnovu člana 136. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/97), Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 6. maja/svibnja 1997. godine, donio je

PREPORUKU

I

Potrebno je da Hercegovačko-neretvanski kanton i Srednje-bosanski kanton usklade ustavu kantona sa Amandmanom XXV na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, te da Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona usvoji amandmane na ustav kantona u onom sadržaju koji je dogovoren na Forumu Federacije od 14. aprila/travnja 1997. godine.

II

Ovu preporuku objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH".

PD broj 25
6. maja/svibnja 1997. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s.r.

Koristeći se ovlastima koja su mi data u članku V Aneksa 10. (Sporazum o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, sukladno kojemu je Visoki predstavnik konačni autoritet u zemlji glede tumačenja narečenog Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora; i osobito uzevši u obzir članak II. 1. (d) istog Sporazuma prema kojem Visoki predstavnik "pruža pomoć, kada to ocijeni neophodnim, u iznalaženju rješenja za sve probleme koji se pojave u svezi s implementacijom civilnog dijela Sporazuma";

Pozivajući se na stavak XI. 2. Zaključaka Vijeća za provedbu mira koje se sastalo u Bonu 9. i 10. prosinca 1997. godine, u kojem je Vijeće pozdravilo namjeru Visokoga predstavnika da iskoristi svoj konačni autoritet u zemlji glede tumačenja Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme, kako je prethodno rečeno, "donošenjem obvezujućih odluka, kada to bude smatrao neophodnim," u svezi s određenim pitanjima, uključujući (sukladno podstavci (c) ove stavke) i "druge mjere u svrhu osiguranja provedbe Mirovnog sporazuma na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine i njenih entiteta";

Uzimajući u obzir četiri djelomične Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u slučaju broj 5/98 Odluke Ustavnog suda od 28., 29. i 30. siječnja 2000. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 11/00 od 17. travnja 2000. godine), od 18. i 19. veljače 2000. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 17/00 od 30. lipnja 2000. godine), od 30. lipnja i 1. srpnja 2000. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 23/00 od 14. rujna 2000. godine) i od 18. i 19. kolovoza 2000. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 36/00 od 31. prosinca 2000. godine);

Uzimajući nadalje u obzir da se ove četiri djelomične odluke odnose na brojne odredbe Ustava entiteta Bosne i Hercegovine za koje je utvrđeno da su u suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine iz Aneksa 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini od 14. prosinca 1995. godine (Ustav Bosne i Hercegovine);

Imajući na umu da entiteti Bosne i Hercegovine imaju obvezu utvrđenu člankom XII Aneksa 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini od 14. prosinca 1995. godine (Ustav Bosne i Hercegovine) prema kojoj će "entiteti u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog ustava izmijeniti svoje Ustave kako bi se osigurala njihova suglasnost s ovim ustavom sukladno članku III (3) (b) (ovog ustava)";

Uzimajući nadalje u obzir da do datuma donošenja ove odluke nijedan entitet nije u cijelosti ispoštovao obvezu sadržanu u gore narečenom članku;

Konstatirajući dalje da je Ustavni sud u svojoj trećoj djelomičnoj odluci u slučaju broj 5/98 od 30. lipnja i 1. srpnja 2000. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 23/00 od 14. rujna 2000. godine) odlučio da je isključenje bilo kojeg konstitutivnog naroda iz uživanja ne samo građanskih nego i prava naroda u cijeloj Bosni i Hercegovini u jasnoj suprotnosti sa pravilima o nediskriminaciji koja su sadržana u Aneksu 4., a ta pravila su utvrđena u cilju ponovne uspostave multietničkog društva koje se temelji na jednakim pravima Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda i svih građana;

Imajući na umu da entiteti Bosne i Hercegovine nisu do sada poduzeli nikakve korake u smjeru provedbe pomenute četiri djelomične odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u slučaju broj 5/98;

Podsjećajući da je Visoki predstavnik 11. siječnja 2001. godine donio Odluku (Odluka broj 81/01 "Službeni glasnik BiH", broj 2/01 od 29. siječnja 2001. godine) o uspostavi Ustavnih povjerenstava u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Republici Srpskoj sastavljenih na paritetnom osnovu od Bošnjaka, Hrvata, Srba i pripadnika iz reda ostalih, osobito kako bi se omogućila provedba pomenute treće djelomične Odluke Ustavnog suda uz sudioništvo tri konstitutivna naroda i pripadnika iz reda ostalih;

Konstatirajući plodonosan rad pomenutih Povjerenstava koji se okončao Izvješćima od 21. prosinca 2001. godine (Povjerenstvo za ustavna pitanja Republike Srpske) i od 2. veljače 2002. godine (Ustavno povjerenstvo Federacije Bosne i Hercegovine);

Konstatirajući dalje da je nakon toga određeni broj glavnih političkih stranaka u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj prihvatio poziv Visokog predstavnika da pod njegovim pokroviteljstvom zajednički pregovaraju o određenim osjetljivim ustavnim pitanjima tijekom mjeseca ožujka 2002. godine;

Pozdravljajući nastojanja političkih stranaka uključenih u narečene pregovore koji su doveli do Sporazuma od 27. ožujka 2002. godine o različitim ključnim elementima koji su neophodni za provedbu pomenute treće djelomične Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine;

Uvjeren da pomenuti Sporazum predstavlja najširi mogući koncenzus na cijelom teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o uključivanju onih ključnih elemenata koji osiguravaju jednaku zaštitu prava Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda, i ostalih, kao i svih građana Bosne i Hercegovine u oba entiteta;

Konstatirajući da će se, u slučaju bilo kakvih naknadnih pitanja u svezi s tumačenjem ili primjenom teksta ili terminologijom ustavnih amandmana koji se od trenutka donošenja ove odluke primjenjuju u Federaciji Bosne i Hercegovine, koristiti tekst iz Sarajevskog sporazuma od 27. ožujka 2002. godine u cilju rješavanja pitanja u svezi s tumačenjem ili primjenom, koja se tiču pitanja sadržanih u narečenom Sporazumu.

S obzirom da pomenuti Sporazum također osigurava poštivanje uvjeta postavljenog u Komuniqueu Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira od 21. lipnja 2001. godine, a prema kojem treba postojati simetrija u suštini glede zaštite koja je zajamčena svim narodima i građanima Bosne i Hercegovine;

Naglašavajući potrebu za održavanjem demokratskih izbora u Bosni i Hercegovini i imajući na umu da su ti izbori planirani za 5. listopada 2002. godine i da su za taj datum IPTF i SFOR osigurali logističku potporu, uključujući i mjere sigurnosti;

Nadalje imajući na umu da sukladno članku 1.14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, dopunjenog mojom Odlukom od 18. travnja 2002. godine, Izorno povjerenstvo, u slučaju prvih izbora koji se trebaju održati sukladno odredbama narečenog zakona, mora najaviti izbore najkasnije 169 dana prije datuma održavanja izbora;

S obzirom na vremenski period kojeg su entitetske vlade imale na raspolaganju do datuma donošenja ove odluke da provedu četiri djelomične Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u slučaju broj 5/98;

Naglašavajući značaj činjenice da je Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine usvojio amandmane na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine koji su sukladni sa četiri djelomične Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u slučaju broj 5/98, a koji u potpunosti poštuju odredbe iz Sporazuma od 27. ožujka 2002. godine;

Konstatirajući sa žaljenjem da istog dana Zastupnički dom Federacije Bosne i Hercegovine nije usvojio te amandmane;

Uzimajući u obzir i imajući u vidu gore narečeno, ovim donosim

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA USTAVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i dopunjuje, kako slijedi

AMANDMAN XXVII

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, koja je sastavni dio suverene države Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim donose Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Ovim amandmanom mijenja se zadnja alineja Preambule Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koja je izmijenjena Amandmanom II na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXVIII

(1) Federacija Bosne i Hercegovine je jedan od dva entiteta države Bosne i Hercegovine i ima svu vlast, nadležnosti i odgovornosti koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu date u isključivu nadležnost institucija Bosne i Hercegovine.

(2) Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definiranu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Ovim amandmanom mijenja se članak I.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koji je izmijenjen Amandmanom III na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXIX

(1) Službeni jezici Federacije Bosne i Hercegovine su: bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik. Službena pisma su latinica i ćirilica.

(2) Ostali jezici mogu se koristiti kao sredstvo komunikacije i nastave.

Ovim amandmanom mijenja se članak I.6. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXX

Ombudsmeni Federacije Bosne i Hercegovine

(1) Postoje tri ombudsmena koje imenuje Parlament Federacije Bosne i Hercegovine sukladno federalnim zakonom. Po jedan ombudsman se imenuje iz svakog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.

Ovim amandmanom mijenja se naslov pod II B. i članak II B.1.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXI

A. Zakonodavstvo

a) Zakonodavnu vlast će u Federaciji Bosne i Hercegovine vršiti Zastupnički dom i Dom naroda.

Ovim amandmanom mijenja se naslov pod A u članku IV Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i iza istog dodaje se novi tekst.

AMANDMAN XXXII

(1) Najmanje četiri člana jednog konstitutivnog naroda biti će zastupljeno u Zastupničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) Zastupnički dom sastoji se od devedeset osam zastupnika.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.A.1.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXIII

Sastav Doma naroda i izbor članova

(1) Sastav Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine biti će paritetan tako da svaki konstitutivni narod ima isti broj delegata.

(2) Dom naroda sastoji se od pedeset osam delegata, i to po sedamnaest delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i sedam delegata iz reda ostalih.

(3) Ostali imaju pravo ravnopravno sudjelovati u postupku većinskog glasovanja.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.A.2.6. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXIV

(1) Delegate Doma naroda biraju kantonalne skupštine iz reda svojih delegata proporcionalno nacionalnoj strukturi pučanstva.

(2) Broj delegata za Dom naroda koji se biraju u svakom kantonu srazmjerni su broju stanovnika kantona, s tim što se broj, struktura i način izbora delegata utvrđuju zakonom.

(3) U Domu naroda bit će najmanje jedan Bošnjak, jedan Hrvat i jedan Srbin iz svakog kantona koji imaju najmanje jednog takvog zastupnika u svom zakonodavnom tijelu.

(4) Delegate Bošnjake, Hrvate i Srbe iz svakog kantona biraju zastupnici iz reda tog konstitutivnog naroda sukladno izbornim rezultatima u zakonodavnom tijelu tog kantona, a izbor delegata iz reda ostalih uredit će se zakonom.

(5) U Domu naroda ne može vršiti funkciju delegata nijedan zastupnik u Zastupničkom domu, niti vijećnik općinskog vijeća.

Ovim amandmanom zamjenjuje se članak IV.A.2.8. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXV

Prestaje važiti članak IV.A.2.9. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXVI

(1) Svaki dom će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima predsjedatelja i dva potpredsjedatelja, koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.A.3.11. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXVII

Definicija vitalnog interesa

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na slijedeći način:

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti;
- identitet jednog konstitutivnog naroda;
- ustavni amandmani;
- organizacija organa javne vlasti;
- jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;
- obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe;

- teritorijalna organizacija;
- sustav javnog informiranja
i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa, ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Domu naroda.

Ovim amandmanom iza članka IV.A. 4.17. dodaje se naslov pod 5. i novi članak 17a. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XXXVIII

Parlamentarna procedura za zaštitu vitalnih interesa

(1) Zakoni ili drugi propisi ili akti koji se podnesu Zastupničkom domu u Federaciji Bosne i Hercegovine, također se usvajaju u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) U Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine osniva se Vijeće za zaštitu vitalnih interesa, kako bi odlučivalo o pitanjima vitalnog interesa, prema proceduri sukladno ovim ustavom. Ovo vijeće razmatra sva pitanja koja su od vitalnog interesa.

(3) Vijeće za zaštitu vitalnog interesa sastoji se od sedam članova, dva iz svakog konstitutivnog naroda, i jedan član iz reda ostalih. Sudije bira Zastupnički dom i Dom naroda.

Ovim amandmanom iza novog članka IV.A.5.17a. dodaje se novi naslov pod 6. i novi članak 17b.

AMANDMAN XXXIX

Procedura za zakone u vezi s vitalnim interesom, kako je to definirano u listi iz amandmana XXXVII

1. Ukoliko više od jednog predsjedatelja ili potpredsjedatelja Doma naroda smatra da zakon spada u pitanja od vitalnog nacionalnog interesa definirana u Amandmanu XXXVII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, zakon će biti uvršten u dnevni red Doma naroda kao pitanje od vitalnog interesa.

2. Ako samo jedan predsjedatelj ili potpredsjedatelj tvrdi da zakon spada u pitanja od vitalnog interesa, 2/3 većina odgovarajućeg kluba može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih interesa. U tom slučaju će se slijediti procedura opisana u Amandmanu XL.

3. Predsjedatelj i potpredsjedatelj moraju donijeti odluku u roku od jednog tjedna.

4. Ukoliko većina svakog kluba koji ima delegate u Domu naroda glasuje za takve zakone ili druge propise ili akte, smatrat će se da su oni usvojeni.

5. Ukoliko se u Domu naroda postigne suglasnost o amandmanima, takav zakon, propis ili akt se ponovno podnosi Zastupničkom domu na odobrenje.

6. Ukoliko suglasnost nije moguća u Domu naroda ili ukoliko se na prijedlog amandmana ne dobije suglasnost, formirat će se zajedničko povjerenstvo od predstavnika Zastupničkog doma i Doma naroda. Zajedničko povjerenstvo je sastavljeno na paritetnom osnovu i odluke donosi koncenzusom. Zajedničko povjerenstvo usaglašava tekst zakona. Ukoliko se tekst zakona usuglasi zakon se smatra usvojenim.

7. Ukoliko se ne postigne suglasnost, zakon neće biti usvojen, te se isti vraća predlagaču na novi postupak. U tom slučaju predlagač ne može ponovno podnijeti isti tekst zakona, propisa ili akta.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.A.4.18. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XL

Procedure za zakone koji se odnose na vitalni nacionalni interes, ukoliko je odlučeno 2/3 većinom jednog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda

1. U slučaju da 2/3 jednog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda odluči da se zakon, drugi propis ili akt odnosi na vitalni interes, zakon će razmatrati Dom naroda.

2. Ukoliko većina svakog kluba zastupljenog u Domu naroda glasuje za taj zakon, drugi propis ili akt, isti se smatra usvojenim.

3. Ukoliko se Dom naroda usuglasi o amandmanima, zakon, propis ili akt se ponovno dostavlja na odobrenje Zastupničkom domu.

4. Ukoliko Zajedničko povjerenstvo iz Amandmana XXXIX ne postigne suglasnost, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da donese konačnu odluku da li se predmetni zakon odnosi na vitalni interes jednog od konstitutivnih naroda.

5. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa pri Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine odlučuje o prihvatljivosti takvih slučajeva 2/3 većinom u roku od jednog tjedna, a u roku od mjesec dana odlučuje o meritumu slučajeva koji se smatraju prihvatljivim.

6. U slučaju da proceduru prema ovom amandmanu pokrene 2/3 većina jednog od klubova, potreban je glas najmanje dvojice sudija da bi Sud odlučio da se radi o vitalnom interesu.

7. Ukoliko Sud donese pozitivnu odluku o vitalnom interesu, taj zakon se smatra neusvojenim, te se dokument vraća predlagaču koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlagač ne može ponovno dostaviti isti tekst zakona, propisa ili akta.

8. U slučaju da sud odluči da se predmetni zakon ne odnosi na vitalni interes, smatra se da je zakon usvojen/biti će usvojen prostom većinom.

Ovim amandmanom iza članka IV.A.4.18 dodaje se novi naslov i članak 18a. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLI

Predsjednik Federacije ima dva potpredsjednika iz različitih konstitutivnih naroda. Oni se biraju sukladno ovim ustavom.

Ovim amandmanom dopunjuje se članak IV.B.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koji je izmijenjen Amandmanom XI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLII

(1) U izboru predsjednika i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, najmanje trećina delegata iz klubova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata u Domu naroda mogu kandidirati predsjednika i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) Izbor za predsjednika i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine zahtijeva prihvatanje zajedničke liste tri kandidata za predsjednika i potpredsjednike Federacije, većinom glasova u Zastupničkom domu, a zatim i većinom glasova u Domu naroda, uključujući većinu kluba svakog konstitutivnog naroda.

(3) Ukoliko nijedna lista kandidata ne dobije potrebnu većinu u oba Doma, postupak kandidiranja se ponavlja.

(4) Ukoliko i u ponovljenom postupku jedan od Domova odbije zajedničku listu, smatrat će se da su kandidirane osobe izabrane prihvatanjem liste u samo jednom Domu.

(5) Mandat predsjednika i potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine je četiri godine.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV. B.2. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLIII

U članku IV.B.3. (2) tekst iza prve rečenice, do kraja članka briše se.

AMANDMAN XLIV

Minimalna zastupljenost u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do potpune provedbe Aneksa 7.

(1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (premijer/ predsjednik Vlade i šesnaest ministara) sastoji se od osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministra iz reda srpskog naroda. Jednog ministra iz reda ostalih može imenovati premijer/predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda. Vlada ima i premijera/ predsjednika Vlade koji ima dva zamjenika, iz različitih konstitutivnih naroda, koji se biraju iz reda ministara.

(2) Nakon potpune provedbe Aneksa 7., najmanje 15% članova Vlade mora biti iz jednog konstitutivnog naroda. Najmanje 35% članova Vlade mora biti iz dva konstitutivna naroda. Jedan član Vlade mora biti iz reda ostalih.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.B.2.4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koji je izmijenjen Amandmanom XII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLV

Izbor Vlade

(1) Predsjednik Federacije, uz suglasnost oba potpredsjednika Federacije, imenuje Vladu Federacije nakon konzultacija sa premijerom ili sa kandidatom za tu funkciju. Vlada Federacije Bosne i

Hercegovine je izabrana, nakon što je njeno imenovanje potvrdio većinom glasova Zastupnički dom Federacije. Svako upražnjeno mjesto popunjava se istim postupkom.

(2) Ukoliko Zastupnički dom ne potvrdi imenovanje Vlade, predsjednik Federacije u suglasnosti s potpredsjednicima Federacije, a uz konzultaciju s premijerom ili kandidatom za tu funkciju, ponovno će postupiti sukladno stavku 1. ovog članka.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.B.2.5.(I) i dodaje novi stavak 2., a dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

AMANDMAN XLVI

Prestaje da važi članak IV.B.2.6. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLVII

U članku IV.C.2.6. uvodna rečenica i točka a) briše se. Dosadašnje toč. b) i c) postaju toč. a) i b).

AMANDMAN XLVIII

Ustavni sud sastoji se od devet sudija, od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda ostalih.

Ovim amandmanom mijenja se članak IV.C.3.9. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN XLIX

Distribucija ključnih funkcija u strukturi federalne vlasti

(1) Premijer/predsjednik Vlade i zamjenici premijera/ potpredsjednici Vlade ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.

Od niže narečenih funkcija najviše dvije se mogu popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih:

1. premijer/predsjednik Vlade
2. predsjedatelj Zastupničkog doma
3. predsjedatelj Doma naroda
4. predsjednik Vrhovnog suda
5. predsjednik Ustavnog suda
6. federalni tužitelj.

Ovim amandmanom iza članka IV.C.5.23. dodaje se novi naslov IV.D. i članak IV.D.1.

AMANDMAN L

(1) Amandmane na Ustav može predlagati predsjednik Federacije, u suglasnosti sa potpredsjednicima, Vlada Federacije, većina delegata u Zastupničkom domu ili većina bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata u Domu naroda.

(2) Predloženi amandman usvaja se:

(a) u Domu naroda prostom većinom uključujući većinu bošnjačkih, većinu hrvatskih i većinu srpskih delegata;

(b) u Zastupničkom domu dvotrećinskom većinom zastupnika.

Ovim amandmanom zamijenjuje se članak VIII 1. Ustava Federacije BiH.

AMANDMAN LI

Objavljeni rezultati popisa pučanstva iz 1991. godine na odgovarajući način će se koristiti za sva izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.

Ovim amandmanom mijenja se članak IX.7 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

AMANDMAN LII

Prijelazne i završne odredbe

Članak 11a.

1. Proporcionalna zastupljenost u svim javnim organima vlasti, uključujući i sudove Konstitutivni narodi i skupina Ostalih biti će proporcionalno zastupljeni u javnim institucijama u Federaciji BiH.

Kao ustavno načelo, takva proporcionalna zastupljenost bazirat će se na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede, sukladno Zakonu o državnoj službi Bosne i Hercegovine. Ovo opće načelo će se precizirati entitetskim zakonima. Entitetski zakoni će utvrditi konkretne rokove i regulirat će narečeno načelo, sukladno regionalnom etničkom strukturom entiteta i kantona. Javne institucije u smislu ovog članka su ministarstva u Vladi Federacije BiH i vladama kantona, općinski organi vlasti, kantonalni i općinski sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Članak 11b.

2. Usaglašavanje načela u vezi s kantonima Federacije Bosne i Hercegovine

U roku od devet mjeseci od usvajanja ovih amandmana, načela sadržana u ovim amandmanima primjenjuju se na kantone.

U kantonima će se formirati organi za zaštitu vitalnog interesa, a garantirat će se minimalna zastupljenost u pogledu kantonalne vlade.

Članak 11c.

3. Dužnosti Doma naroda

Od datuma usvajanja amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine će se pridržavati načela sadržanih u ovim amandmanima.

Članak 11d.

U roku od devet mjeseci od dana usvajanja ovih amandmana, ustavi kantona, zakoni, drugi propisi i akti i sudska pravila biti će usklađeni sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 11e.

U roku od tri mjeseca od dana usvajanja ovih amandmana prestat će se primjenjivati odredbe ovog ustava koje se odnose na Sud za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine. Zakonom će se urediti pitanje preuzimanja poslova, opreme, arhive i drugih sredstava, kao i radno pravni status uposlenih u Sudu za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine.

Ovim amandmanom iza članka IX.11. dodaju se novi čl. 11a., 11b., 11c., 11d. i 11e.

AMANDMAN LIII

U članku V. 5.2 riječi: "dvije godine" zamjenjuju se riječima: "četiri godine".

AMANDMAN LIV

U članku VI.3.2 riječi: "dvije godine" zamjenjuju se riječima: "četiri godine".

Broj 149/02
19. travnja 2002. godine
Sarajevo

Visoki predstavnik
Wolfgang Petritsch, v. r.